

ISSN 1392-4753

IRIMITAS

*Tebūnie visi mūsu darbai nušviesti tēvynės meilės,
tēvynės gynimo dvasios, tada visi jie tėvynei bus naudingi, ją stiprins ir gins.*

(V. Putvinskis-Pūtvis)

**Birželio 27-oji –
mūsų šventė – Šaulio diena!
Brolių ir sesių sambūris
vyks Šaulių sąjungos
90-mečio ažuolyne
(Cibulinės k., Zarasų r.).
Susitiksim!**

Broliai ir sesės šauliai,

kokia pavasario dovana šiemet labiausiai džiaugėtės?

Aš – ketvirčio amžiaus gyvenimo laisvėje švente. Šiemet ji, nors dar nederėjo, kvepėjo realiu pavasariu. Kita vertus, visai nesvarbu – aukštos pusnys ar ne laiku prasprogę pumpurai ši data mums siejasi ir visada siesis su atgimimu – drąsiu apsisprendimu, o po jo – nelengvu kopimu kalnan daugybės vilčių bei godų vediniams.

Laisvės metus paminėjome plačiai, ačiūdie, be pompastikos. Nuoširdžiai. Nes turime kuo džiaugtis. Ir tie, kurie dainuodami revoliucijoje nardėme, ir tėvų išdai nuotoje laisvėje užaugusieji. Taip pat laisvėje užgimusiaji, suaugusieji ir savus vaikus jau supantieji.

Per daugybę įvykių nešusius, gal todėl taip greitai prabėgusius 25-erius palengva įsisąmoniname, kad tik tada esame laisvi, kai sau pripažįstame esantys atsakingi. Už mūsų kasdieną, kokią šiandien abiem rankom laikome, už tai, ką pasiekėme, sukūrėme, ką brangaus užsiauginome. Džiugu, kad tokių atsakingųjų, t.y. laisvų ir laisve nepaspringusiųjų, turime nemažai. Ne vien tik šaulių.

Kovo 11-osios džiugesį slopino ginklų žvangėjimas kiek daugiau nei tūkstantis kilometrų į rytus. Tačiau karo garsus Mariupolyje ir Donecke girdėjome ne vien todėl, kad esame visai šalia. Iki mūsų atsiritęs sprogių aidas pažadino iš iliuzinės saugios ramybės – jos nėra ir negali būti. Todėl šiandien ne tik žinome, bet ir veikiamo kitaip nei prieš metus ar seniau ir, o tai svarbiausia – d kart patvirtiname, kad prisiimame atsakomybę. Nes tikrai užaugome.

Juk drauge nugyvenome 25-erius!

Pajutus aštrų laisvės saldumą kiti skoniai bespalviai.

Lolita Sipavičienė
„Trimito“ redaktorė

Šiame numeryje

Aktualija

Nepriklausomybė – ketvirtis amžiaus	2
Kaune – išskirtinis seminaras šauliškoms temomis	6
Ar įmanomas Trečiasis pasaulinis karas?	8
Moksleiviai ir mokytojai – vis dar daugiausia pilietinio potencialo turinti visuomenės grupė	10

Pokalbis

Pasirinkau laisvę nelaisvėje	11
------------------------------------	----

Reporteris

Praūžė šauliškų mokymų pavasario sesija	14
---	----

Išgyvenimo paketas (pasidaryk knygutę pats)	17
---	----

Mes, jaunieji

Šaulių vertybės – Tėvynė ir jos laisvė	22
Nori save išbandyti – leiskis į pavasario žygį	25
Kas naktį vyksta mokykloje?	26

Sportas

Jaunojo šaulio G. Matulionio atminimą pagerbė sporto aikštelėje	27
--	----

Atmintis

Partizaninio karo diskursai šiandien, arba pasakojimas apie dvi Lietuvas	28
---	----

„Trimitas“ informuoja

Heckler&Koch HK416: ginklas, kuriuo galima pasikliauti	32
Naujos knygos	33

„Trimitas“ 2015 m. Nr. 2 (1298)

Lietuvos šaulių žurnalas

Leidžiamas nuo 1920 m. birželio

Atkurtas 1990 m. liepą. Išėja kas antrą mėnesį

Leidėjas

Lietuvos šaulių sąjunga www.sauliusajunga.lt

Redakcijos kolegija:

Liudas Gumbinas, LŠS vadas ats. plk. lt.,
Ernestas Lukoševičius, LŠS išeivijos šaulys,
Gediminas Jankus, Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios
rinktinės šaulys,
Jonas Godliauskas, LŠS Centro valdybos narys,
Karininko A. Juozapavičiaus šaulių 1-osios rinktinės
šaulys,
Mindaugas Nefas, LŠS Centro valdybos, „Saja“ narys,
Plk. P. Saladžiaus šaulių 9-osios rinktinės šaulys,

Leonas Stonkus, LŠS Centro valdybos, Vakarų (jūros)

šaulių 3-osios rinktinės šaulys,

Kęstutis Vaitonis, CV narys,

Alfonso Smetonos šaulių 5-osios rinktinės šaulys.

Redaktorė Lolita Sipavičienė

Korespondentas Valdas Kilpys

Kalbos redaktorė Danguolė Narbutienė

Pirmame ir ketvirtame viršeliuose – V. Kilpio nuotraukos

„Trimito“ redakcijos adresas: Laisvės al. 34, 44240
Kaunas, Lietuva, tel.: (8 37) 22 46 47, (8 685) 6 53 01.
El. p. redakcija@sauliusajunga.lt; Leidinio indeksas 5291

Atstovai užsienyje:

LŠS išeivijoje (JAV) vadas J. R. Butkus (FB paskyra
Lietuvos šaulių sąjunga išeivijoje – Centro valdyba)
Toronto (Kanada) V. Pūtvio kuopos vadas V. Pečiulis

Sąskaita prenumeratai

Šiaulių bankas, sąskaitos Nr. LT14 7180 9000 0060 6626

Redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su autorių
mintimis.

Rankraščiai negražinami ir nerecenzuojami.

Dėl spaudos broko kreiptis į spaustuve.

Spausdino KOPA,
dizaino ir leidybos UAB, Kampo g. 7, LT-50153,
Kaunas.

© Trimitas, 2015

ISSN 1392-4753

Tiražas 800 egz.

Nepriklausomybė – ketvirtis amžiaus

Statistika ir pasvarstymai

Atkūrus nepriklausomybę 1990 metų pradžioje Lietuvoje gyveno 3 mln. 694 tūkst., 2015 m. pradžioje (preliminarūs duomenys) – 2 mln. 922 tūkst. žmonių. Gyventojų skaičius per 25-erius metus mūsų šalyje sumažėjo penktadaliu. Negi tiek ilgai laukta laisvė prislėgė? O gal išgąsdino?

Išpūdinga Nepriklausomybės atkūrimo 25-mečio šventė surengta Šalčininkuose...

Tauragės šauliai: „Jausdamas draugo ir bendraminčio petį laisvė mėgaujiesi stipriau“

Duomenis apie skaičius galime vertinti ar interpretuoti įvairiai. Besiilgintieji „anų laikų“, kai apie nieką nereikėjo galvoti, nes gyvenimas geležinėje dėžėje buvo nors ir pilkas, bet pilkam žmoguiui patogus – sustyguotas, įbruktas į rėmus, be abejo, išvelgs negatyvą: štai ką atnešė jūsų laisvė – tauta po pasaulį

li išsibarstė, išgyventi vargiai galim, esam Europos „ubagai“... Platesnio akiplėčio bei akiračio žmonės, atvirkščiai – džiaugiasi tapę laisvos šalies laisvais piliečiais, plačiojo pasaulio dalimi ir atsivėrusia laisve – galimybe rinktis, o ne nuolankiai imti renkantis iš vieno ir vienintelio.

Dar vienas skaičius. Per 25-erius mūsų šalies laisvės metus Lietuvoje gimė (1990–2014 m.) 908 tūkst. vaikų. Taigi beveik trečdalis Lietuvos žmonių, kuriuos vadiname mūsų ateitimi, į kuriuos krauname šviesias viltis, gimę įkvėpė ne melais apnuodyto, o laisvės oro. Nuėjome netrumpą kelią.

Šventės išraiškos

Išpūdinga Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo 25-mečio šventė surengta Šalčininkuose. Po iškilmingos rikiuotės ir valstybės vėliavos pakėlimo ceremonijos Lietuvos tūkstantmečio gimnazijos kieme daugiau kaip trys šimtai šventės dalyvių, tarp jų – šauliai ir skautai – dainuodami tautiškas dainas žygiavo miesto gatvėmis į Šalčininkų bažnyčią. Dažnas šalčininkietis žygiuojančiuosius pasitiko draugiškais pamojavymais ir šypsenomis.

Po šv. Mišių gimnazijoje buvo surengtas minėjimas: koncertas, vyko ginklų, Mobilizacijos ir pilietinio pasipriešinimo departamento vyr. specialisto ats. plk. lt. Juozo Širvinsko ženklų „Šaulių sąjunga ir sportas“ bei paveikslų parodos. Krašto apsaugos savanoriai pristatė tarnybos Lietuvos kariuomenėje būdus ir pademonstravo šiuolaikinius ginklus. Didelio susidomėjimo sulaukė nacionalinis konkursas „Istorijos žinovas“ ir komandinis žaidimas „Protmūšis“. Vyresniems gimnazijos moksleiviams ir svečiams neišdildomą išpūdį paliko politologo, Rytų Europos studijų centro analitiko Vytauto Keršansko netradicinė pamoka „Istorinės atminties ekspedicijos tremtinių ir partizanų keliais „Kraslagas‘12“, „Vorkuta‘13“ ir pasakaita „Broliai: Lietuva-Ukraina‘14“.

Renginio metu visi dalyviai: ir lietuviai, ir lenkai, ir rusai, džiaugėsi, kad gyvena nepriklausomoje Lietuvoje, yra jos piliečiai ir gali prisidėti prie Lietuvos gerovės stiprinimo.

Tauragėje LDK Kęstučio šaulių 7-oji rinktinė Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo šventę minėjo ne vieną dieną. Išvakarėse Pilies aikštėje jaunimas aktyviai dalyvavo orientavimosi varžybose „Laisvės žiburys 2015“. Dalyviai varžėsi trijose amžiaus grupėse: iki 14, iki 18 ir vyresnių nei 18 metų. Komanda, kurią sudarė du žmonės, turėjo nubėgti 5 km ir per kuo trumpesnę laiką atsižymėti 28 punktuose. Svarbu buvo ne tik greitis, bet ir sumanumas. Kam jo pristiigo, teko sulakstyti net 15 km. Tačiau tai nepasitenkimo nesukėlė, netgi atvirkščiai – pralinksmino.

Po apdovanojimų visi rinkosi į Tauragės Švč. Trejybės parapijos namus žiūrėti filmo „Nematomas frontas“. Jis jaunimui buvo dar viena istorijos pamoka, papasakota gyvų mūsų laisvės gynėjų. „Tik nepasiduokit gyvi“. „Geriau jau mirti nei tarnauti okupantui“. „Už Lietuvą, už laisvę, vyrai!“. Šie atviri ir jaudinantys žodžiai skambėjo iš partizanų – žmonių, paaugusių gyvybę dėl savo šalies, lūpų. Šie žodžiai įstrigo jaunuolių širdyse. Kai kurie iš žiūrovų prisiminė lemtingus 1990 metų įvykius – išsivadavimą iš sovietinio jungo. Taigi filmas pažadino stiprias emocijas.

Nežinia ar sutapimas, ar toks filmo poveikis, bet kovo 11-ąją žmonės netilpo bažnyčioje, kurioje buvo aukojamos šv. Mišios. Po jų tautine atributika pasipuošę šauliai ir miestelėnai dalyvavo šventinėje eisenoje. Kai kurie eisenos dalyviai teigė, kad žengdami drauge su visais fiziškai jaučia laisvę. Prie V. Putvinskio paminklo penkiolika jaunųjų šaulių ištare pasižadėjimo, o septyni šauliai – priesaikos žodžius.

Utenos vaikų lopšelio-darželio „Gandrelis“ vaikams, pedagogams ir darbuotojams nepriklausomybės paminėjimo šventinę nuotaiką atnešė Plk. P. Saladžiaus šaulių 9-osios rinktinės 9-osios kuopos jaunieji šauliai, vadovaujami Valdo Juodkos. Jaunieji šauliai, buvę darželio auklėtiniai, mokė mažuosius rikiuotės elementų, žygiavimo. Vėliau sugiejojome Lietuvos himną, skandavome, rungtyniavome estafetėse, žaidėme žaidimus ir sustoję vienas šalia kito „nupiešėme“ širdį – savo meilės Tėvynei simbolį.

Kitą dieną į Nacionalinę dailės galeriją 9-osios kuopos jaunieji šauliai nuvežė mokinių nupintas 1075 trispalves apyrankes ir užrišę jas ant Gediminaičių stulpų, t. y. sudalyvavę šventinėje akcijoje „Lietuvai ir man“, dar kartą be žodžių išsakė savo poziciją.

Ankstyvą rytą Vilniuje ant Gedimino kalno iškilmingai prisiekė daugiau kaip 300 naujų šaulių – įvairaus amžiaus ir profesijų atstovų. Tarp jų – ir krašto apsaugos ministras Juozas Olekas, anksčiau ne kartą išsakęs savo paramą Šaulių sąjungos veiklai ir plėtrai.

„Džiugu, kad tęsiant tarpukario tradicijas Šaulių sąjungos vaidmuo tampa vis labiau matomas, o į Lietuvos šaulių sąjungos gretas stoja žymūs politikai, valstybės tarnautojai ir visuomenės veikėjai. Tai ne tik parama Lietuvos šaulių sąjungai, bet ir asmeninis pavyzdys“, – tądien pasveikinęs brolius ir seses šaulius konstatavo Lietuvos šaulių sąjungos vadas

Plk. P. Saladžiaus šaulių 9-osios rinktinės jaunieji šauliai surengė šventę mažyliams

Ant Gedimino kalno tądien priesaiką Lietuvai davė 300 vyrų ir moterų

ats. plk. lt. Liudas Gumbinas, pabrėžęs, kad spartus Lietuvos šaulių sąjungos gretų augimas ir vis aktyvesnė šaulių veikla rodo, jog patriotizmas ir krašto apsauga mūsų visuomenei nėra tik tuščios frazės.

Dviguba šventė

Rita Miliūtė:

„Prieš duodama priešai pati sau aiškiai žinojau, kad ir be priesaikos daryčiau viską, ką pažadėjau daryti prisiekdama. Tačiau būti Šaulių sąjungos nare man atrodo ypač svarbu dabar, kai ir Kremliaus propaganda, ir jai naudingi idiotai viešojoje erdvėje, o ir šiaip, buities lygmens pokalbiuose, pasakoja nebūtus dalykus ir tikina, kad nei čia tai Lietuvai kas gresia, nei ji pati apsigintų, jei grėstų. Pasaulyje yra pavyzdžių, kai žmonės apgynė savo šalį, tikrai jie ne tik norėjo to, bet ir buvo pasiruošę. Aš noriu ne tik norėti, bet ir žinoti, kaip ir ką galiu daryti geriausiai. Manau, Šaulių sąjungoje turėsiu galimybių tai sužinoti.

Narystė Šaulių sąjungoje man taip pat yra būdas pasakyti, kad tapdamas organizacijos nariu ir išpareigodamas ginti Tėvynę agresijos atveju, gini šalį ir jos žmones, nepriklausomai nuo to, kaip galėtum nemėgti (ir turėtum už ką kritikuoti) vienu ar kitu metu valdžioje esančius politikus. Valdžios keičiasi, Lietuvą teturime vieną, nereikia šito painioti.“

Andrius Tapinas:

„Apie narystę Sąjungoje galvojau daugiau kaip metus. Stebėjau veiklą, svarsčiau, ar rasiu laiko būti tikru aktyviu, o ne parodiniu šauliu. Galutinai apsisprendžiau paskatintas brolių per knygų mugę. Lietuvos šaulių sąjungos principai atitinka mano vertybes, džiaugiuosi, kad per susitikimus su jaunimu ir bendruomenėmis, kurių šiemet turiu itin daug, jau galiu pasakyti, kad esu šaulys ir neįkyriai paraginti pasidomėti Sąjungos veikla.

Man visuomet įdomu visuomenės švietimas, jaunimo patriotinis auklėjimas, probleminiai regionai, kova su propaganda. Šaulių sąjunga yra platforma, ir čia tikiuosi rasti bendraminčių bendriems projektams vystyti.“

LIETUVOS RESPUBLIKOS
AUKSČIAUSIOSIOS TARYBOS PIRMININKAS

LIETUVOS RESPUBLIKOS
AUKSČIAUSIOSIOS TARYBOS SEKRETORIUS

Vilnius, 1990 m. kovo 11 d.

Vytautas Landsbergis
V. LANDSBERGIS
L. SABUTIS

Handwritten signatures and names of the signatories, including: Vladas Mironas, Vytautas Landsbergis, L. Sabutis, and many others.

Per 25-erius mūsų šalies nepriklausomybės metus Lietuvoje gimė (1990–2014 m.) 908 tūkstančiai vaikų – laisvos šalies laisvų žmonių

Gintaras
Markevičius:

„Šauliu tapau, nes šian-
dieninė geopolitinė situ-
acija žmones verčia pasi-
rinkti – rūpi tau Tėvynės
saugumas ar ne? Lietuvos
partizanai vadovavosi šū-
kiu: „Atiduok Tėvynei, ką
privalai“, taigi noriu veiki-
ti jo vedinas. Dėl amžiaus
ir sveikatos turbūt jau ne-
galėčiau prilygti jauniems
kariams savanoriams, bet
tai nereikia, kad turiu teisę nieko nedaryti. Kiekvie-
nas privalome susirasti savo veiklos sritį, vietą, ap-
mąstyti, ką galėtume geriausiai atlikti, jeigu šaliai ir
artimiesiems iškiltų pavojus. Mane stebina kai kurių
žmonių abejingumas ir paikas netikėjimas egzistuo-
jančiomis realiomis grėsmėmis. Į klausimą, ką darytų,
jei iškiltų reali grėsmė, daug kas nežino, ką atsakyti.
Tai blogai. Turime ne tik patys rengtis, bet ir kitiems
padėti. Taigi kalbuosi su žmonėmis, rašau į „Tremtinį“
ir juos šviečiu.

Šaulystė man – tai pilietiškumo išraiška.“

Egidijus Šinkūnas:

„Istoti į Šaulių sąjun-
gą paskatino pažįstami,
kurie yra šauliai, ir no-
ras prisidėti prie Lietuvos
šaulių sąjungos veiklos.
Tapęs organizacijos na-
riu tikiuosi išmokti būti
šauliu ir prisidėti prie
Lietuvos šaulių sąjungos
veiklos stiprinimo.“

Zita:

„Man visada patiko ak-
tyvi visuomeninė veikla,
žmonės, kuriems svarbios
patriotinės vertybės, pa-
garba šeimai, visuome-
nei, Tėvynei. Visada no-
rėjau gyventi demokra-
tinėje, klestinčioje valsty-
bėje, o valstybę kuriame
mes patys – piliečiai. De-
ja, ne visi tai supranta.
Pažintis su Šaulių sąjun-
gos nariais padėjo surasti
bendraminčių, naujų draugų, kurie ir pakvietė prisi-
jungti prie jų.

Įsiliedama į šaulių gretas planavau užsiimti švie-
tėjiška veikla: skatinti visuomenės pilietiškumą, pa-
garbą savo kraštui ir pan., tačiau žinojau ir tai, jog
Lietuvos šaulių sąjunga yra sukurta visuomeninė
organizacija. Šiandien, vėl išaugus karinės agresijos
grėsmei, labai svarbu prisiminti, kad kiekvieno šalies
piliečio teisė ir pareiga – ginti Lietuvos valstybę.

Kadangi Sąjungai priklausau nesenai, patirties tu-
riu dar mažai. Būdama Lietuvos šaulių sąjungos nare
tikiuosi kuo daugiau sužinoti ir išmokti, ką reikia da-
ryti norint apsisaugoti nuo nelaimių, kaip prireikus
prisidėti prie šalies gynybos, kaip apsisaugoti savo ir
kitų gyvybes, kaip išgyventi sudėtingose situacijose
ir pan. Priešintis agresijai galime ne tik dalyvaudami
ginkluotoje šalies gynyboje. Noriu to išmokti pati ir
mokyti kitus.

Kultūrinė, švietėjiška veikla taip pat negali būti
pamiršta.“

„Trimito“ informacija

Valdo Kilpio ir Vaido Okuličiaus-Kazarino nuotraukos

Milžiniška trispalvė, nešama šaulių ir pilietiškai nusiteikusių žmonių, bangavo sostinės ir kitų šalies miestų gatvėmis

Kaune – išskirtinis seminaras šauliškomis temomis

Valdas Kilpys

Balandžio 17 d. Kauno įgulos karininkų ramovėje rinkosi uniformuoti šauliai. Tą dieną vyko Lietuvos mokslo tarybos finansuojamo projekto „Paramilitarinių organizacijų reikšmė valstybės gynybos sistemoje: Lietuvos šaulių sąjungos atvejis“ mokslinių tyrimų seminaras „Šauliai partizanai Lietuvoje XX a. pirmojoje pusėje“.

Renginyje dalyvavo renginio globėjas Lietuvos kariuomenės vadas gen. mjr. Jonas Vytautas Žukas, Lietuvos šaulių sąjungos vadas ats. plk. lttn. Liudas Gumbinas ir kitų institucijų, organizacijų nariai. Šio projekto tikslas itin aktualus kalbant apie nūdienos iššūkius. Remiantis įvairiapusiais Lietuvos šaulių sąjungos tyrimais, buvo nustatytos paramilitarinių organizacijų naudojimo valstybės gynybos sistemoje galimybės ir būtent dėl to baigiamasis projekto seminaras organizuotas glaudžiai bendradarbiaujant su Lietuvos kariuomene ir Lietuvos šaulių sąjunga. Seminaras tapo puikiu pavyzdžiu, kaip istorinės patirties analizė gali prisidėti prie nacionalinio saugumo ir karinės gynybos politikos klausimų sprendimo.

Žemiau mieliems „Trimito“ skaitytojams pateiksiu seminare išsakytų minčių santraukas.

Prof. dr. Vygantas Vareikis

Projekto vadovas, prof. V. Vareikis pranešime daug laiko skyrė šaulių veiklos raidai žvelgiant istoriniu aspektu. Pakalbėta apie LŠS formavimosi pradžią, kilimą ir realias kovas. „Ko moko naujos karo teoretikų išvalgos?“ – klausė profesorius. Pabrėžtos sąsajos su anuometiniu laikotarpiu ir dabartimi. „Atrodo, kad dabar randasi naujo tipo karai, kurie įgauna pilietinių karų pobūdį. XXI a. karai bus asimetrišiniai, tačiau tolydžio jie vėl taps įprasti“, – teigė pranešėjas.

Kalbėdamas apie anuometinių šaulių rengimą, prof. V. Vareikis pateikė nemažai įdomių faktų, kurie reikšmingi žiūrint dabarties aspektu. Pavyzdžiui, lektorius aptarė amžiaus, sveikatos ir kitus reikalavimus anuometiniams kariams ir rezervistams. Įdomus faktas – šauliai buvo pakviesti užtikrinti tvarką per šauktinių palydėtuves, nes daugelis kiek padauginavo alkoholio.

Keturiasdešimtaisiais praėjusio amžiaus metais Lietuvos šaulių sąjungai priklausė daugiau kaip keturiasdešimt nuošimčių atsargos karininkų. Personalo parengties požiūriu anuomet Lietuva buvo maksimaliai pasirengusi. Išvada – privalome mokytis. „Tarpukario patirtis, remiantis paramilitarinėmis organizacijomis, yra labai aktuali ir šiandien“, – pranešimą baigė prof. V. Vareikis.

Seminare dalyvavo renginio globėjas gen. mjr. V. Žukas, LŠS vadas plk. lttn. L. Gumbinas, karininkų ramovės viršininkas mjr. D. Mazurkevičius

Šaulys Mindaugas Nefas

M. Nefas savo pranešimą pradėjo primindamas nutikimą Knygų mugėje, kai Prezidentė mugėje dalyvavusiems šauliams sakė, kad „visi mes esame šauliai, kai to reikia“ „Ar šauliškumas yra ideologija?“ – klausė pranešėjas. Apie tai ir buvo kalbama daugiausiai.

Pasak M. Nefo, Lietuvos šaulių sąjunga nebuvo unikali organizacija. Tokių organizacijų banga kilo visoje Europoje. Būta tam tikros įtampos tarp „inteligentų“ ir eilinių šaulių. Organizacijos ideologo, V. Pūtviio–Putvinskio raštai, savaime suprantama, labiau buvo skaitomi „inteligentiškojo“ šaulių sparno. Šauliškumas V. Pūtviui–Putvinskiui buvo universalus pagrindas, o Lietuvos šaulių sąjunga – tik maža jo dalelė. Šį fenomeną Lietuvos šaulių sąjungos ideologas kildino net iš Antikos laikų.

M. Nefas aptarė ideologijos vystymosi etapus: nuo „kovinės ideologijos“, pasireiškusios per Lietuvos nepriklausomybės kovas buvo prieita iki „valstybinio šauliškumo“, kuris prapuolė prasidėjus sovietų okupacijai.

Dr. Hektoras Vitkus

Dr. H. Vitkaus pranešimo tema taip pat siejosi su ideologinėmis nuostatomis. Tik šį kartą buvo akcentuojama partizanų ir šaulių ideologijų sąsaja. 1943-iaisiais pasirodžiusiame pirmajame partizanų leidinyje jau buvo kalbama apie Lietuvos valdymo (atitinkamai ir ideologijos) reikalus.

Dr. H. Vitkaus teigimu, partizanai ideologijai skyrė daug dėmesio, nes buvo įkurti ideologiniai skyriai. Ideologinė kova buvo kvojama gana aktyviai. Iš pradžių daugelis partizaninių kovos principų buvo suformuoti tarpukario šaulių ideologijos pagrindu. Tai pasikeitė antruoju partizaninių kovų laikotarpiu,

kai partizanai save pradėjo tapatinti su Lietuvos kariuomene.

„Partizanai ruošėsi ilgai kovai. Efektyvus pasipriešinimas sovietizacijai neįmanomas be pasipriešinimo ideologiniame fronte. Tada tai buvo aiškiai suvokta. Šauliškumo ideologija tapo vienu iš pamatinių pasipriešinimo principų“, – sakė pranešėjas.

Prof. dr. Jonas Vaičenonis

Aktyviai su šauliais bendradarbiaujantis VDU istorikas dr. J. Vaičenonis, remdamasis jau atlikto tyrimo medžiaga, darė prielaidą, kad, norint ištirti 1944–1953 m. partizanų vadovybės gebėjimus iki rezistencijos pradžios, būtina nuodugniau pažinti ankstesnį vadų gyvenimą.

„Daro įspūdį sovietų saugumo struktūrų dokumentai, kuriuos vartydami sužinojome, kad buvo rekomenduojama represuoti visus šaulius“, – sakė J. Vaičenonis. Pasak jo, didžioji dalis partizanų vadovybės buvo subrendusi nepriklausomos Lietuvos laikais ir turėjo ryškų „šauliškumo išpaudą“. Narystė LŠS traktuotina kaip pasirengimas vykdyti partizaninę kovą.

Pranešėjas pateikė Ukmergės šaulių pavyzdį. Mokykla anuomet buvo šaulių būrimosi centru, todėl nenuostabu, kad nemažai partizanų būrių vadų buvo mokytojai. Paminėtini ir skautai, kuriuos taip pat globojo kariuomenė. Jaunuomenė anuomet priklausė skautijai, kuriai vadovavo atsargos karininkai, kurie buvo ir šauliai.

Įtvirtinimai ir kitos aplinkybės

Antroje akademinėje seminaro dalyje kalbėjęs archeologas Vyktintas Vaitkevičius pabrėžė, kad partizanų statiniai buvo įrengti pagal standartizuotus reikalavimus. Vėliau jų dydžiai pradėjo priminti įtvirtinimus ir paskutiniame etape vėl grįžta prie slėptuvių. Ši tyrimų sritis dar laukia savo tyrėjų, nes nemažai partizanų pasipriešinimo vietų yra netyrinėtos, neišmatuotas, neaprašytos. Archeologas pateikė pavyzdžių: itin didžiulė Paliepių stovykla, bastioninę tvirtovę primenantis Mažuolių miško bunkeris. Pasak V. Vaitkevičiaus, daug įtakos statant partizanų įtvirtinimus, būstines ir kitus statinius padarė tradicinė kultūra (rūsiai produktams) bei „raudonųjų partizanų“ patirtis.

Pranešėjas Egidijus Papečys kalbėjo apie ne tokius senus laikus. Jo tema siejosi su Lietuvos šaulių sąjungos pirmaisiais veiklos etapais po nepriklausomybės atkūrimo. E. Papečio teigimu, „lūžio tašku“ kalbant apie mūsų organizaciją tapo 1997-aisiais priimtas naujas Lietuvos šaulių sąjungos įstatymas. „Valstybė privalo suteikti piliečiams bent pradinį karybos įgūdžių. Lietuvos šaulių sąjunga yra bene vienintelė organizacija, kuri gali tai padaryti“, – sakė E. Papečys.

Diskusija

Paskutinė seminaro dalis – diskusija – sukėlė nemenką dalyvių susidomėjimą. Joje dalyvavę Lietuvos šaulių sąjungos vadai ats. plk. lt. Liudas Gumbinas, prof. dr. Jonas Vaičenonis, dr. Deividas Šlekys, dr. Vytautas Jokubauskas ir šaulys dr. Norbertas Černiauskas nagrinėjo įvairius organizacijos veiklos aspektus.

Dr. D. Šlekio teigimu, padidėjo paramilitaristinių struktūrų reikšmė kariniuose konfliktuose, tačiau Vakarai dar gyvena konvencinio karo paradigmoje. Net Ukrainos karo patirtys lieka paraštėse. „Kuo skiriasi Ukrainos separatistai nuo bermontininkų?“ – retoriškai klausė dr. D. Šlekys.

Ats. plk. lt. L. Gumbino teigimu, visur itin svarbi yra visuomenės parama. „Mūsų tikslas yra būti tokiems, kad būtume atgrasantys. Priešininkas visada pasirinks silpniausią vietą ir puls būtent ten. Asimetrija ir technologijos yra labai svarbu mūsų kontekste. Jei pilietinė visuomenė net netekusi kariuomenės ginsis, tai karstai važiuos atgal į okupanto šalį“, – sakė Lietuvos šaulių sąjungos vadas.

Norbertas Černiauskas kėlė pagrįstą klausimą dėl Lietuvos kariuomenės: „Kada paskutinį kartą Lietuvos kariuomenė iš tikro kariavo? Kai pradėdi galvoti, tai visus paskutinius septynis karus kariavo „neaiškios“ karinės struktūros. Įstoje į NATO praleidome progą stiprinti paramilitarines organizacijas. Gal svarbu sąjungininkams įteigti, kad mes mokame kariauti būtent tokius nestandartinius karus?“

Iš visų šalies rinktinių atvykusiems šauliams bei jauniems šauliams seminaras suteikė nemažą žinių

Prof. J. Vaičenonis susirinkusiuosius skatino atvirai įvardinti, kas yra mūsų priešas. „Mūsų istoriniai pasakojimai toliau vystomi Žalgirio mūšio tema, prieš Vokietiją ir t. t. Mes tik pernai visus metus dedikavome Oršos mūšiui. Jau penkis šimtus metų kariuomene su Rusija, bet iki šiol to nepripažįstame. Su pavydu žiūrime į Lenkiją, kur istorinis naratyvas yra gerokai kitoks“, – tvirtino profesorius.

Visa seminaro medžiaga bus išleista atskiru leidiniu.

Autoriaus nuotr.

Ar įmanomas Trečiasis pasaulinis karas?

Valdas Kilpys

Kaip suprantate, šio straipsnio pavadinimas neatitiktinis. Jis sąmoningai parašytas su intrigos ir šoko prieskoniu. Atsakyti į pavadinime iškeltą klausimą šiuo metu negali niekas, tačiau buityje, žiniasklaidoje ir įtakingiausių politikų lūpose jis skamba nuolat. Remdamiesi atvirais informacijos šaltiniais, vietiniu kontekstu ir sveiko proto nuostata, bandykime pasvarstyti, ar visgi teks imti ginklą į rankas artimiausioje ateityje?

Sąsajos su praeitimi

Nors tai gali nuskambėti pompastiškai, tačiau Lietuvos istorija vėl apsuko ratą ir besibaigiantis ciklas mus visus pastato į maždaug tokią pat vietą, kokia buvo prasidedant sovietų okupacijai. Tai yra visa apimanti totalitarinio režimo ir žmogaus laisvės priešprieša. Skirtumas tik tas, kad dabartinėje situacijoje yra vilties, kad Lietuva nebus palikta vienai viena akistatoje su agresoriumi (nepriklausomai nuo agresijos pobūdžio).

Beje, būtina įvardyti ir dar vieną esminį skirtumą, palyginti su anų laikų pavojais: agresija, okupacija ar kitoks valstybingumo naikinimas yra įgavęs šimtus įvairių formų. Agresoriaus arsenalas yra gerokai platesnis nei kad jo būta prieš penkiasdešimt metų. Tad esminis klausimas, kurį dabar sprendžia kiekvienas totalitarinio režimo lyderis, yra susijęs su galimybe „užpulti“ kitą taip, kad tarptautinėje arenoje tą užpuolimą būtų sunkiau identifikuoti. Ir jei istorija mus jau pamokė, jog sovietinės imperijos prievarta įbruktos karių įgulos Lietuvos teritorijoje reiškia neišvengiamą valstybingumo pabaigą, tai dabar turime būti pasirengę kur kas įmantresniems ir komplikotesniems agresijos pasireiškimams.

Faktas yra tai, kad praėjusio fronto linija buvo pakankamai materiali ir apčiuopiama, tačiau dabartyje ji įgavo visiškai kitokias formas. Neatsitiktinai vienas iš „Trimito“ skelbtų konkursų vadinosi „Mano nematomas frontas“, ir jį laimėjo rašinys, kurio autorė aprašė kasdienį, iš pirmo žvilgsnio rutininį pasipriešinimą abejingumui.

Ir dar viena sąsaja su istorija: blogiausia, kas gali nutikti dabar, yra leidimas priešui susidaryti vaizdą, kad lietuviai „pjaunasi“ tarpusavyje. Susipriešinimas, tarpusavio kovos ir panašūs dalykai yra agresoriaus siekiamybė. Šis scenarijus vykdomas Ukrainoje visiems skelbiant apie „separatistus“ ir „fašistuojančius ukrainiečius“. Šis scenarijus buvo įvykdytas ir anuomet, kai keli parsidavėliai vyko Maskvon „parvežti Stalino saulės“.

Vidinis konfliktas, *pseudopiliietinis* karas – tai yra svarbiausi dalykai, kurių reikia vengti, juos užkardy-

ti ir priešintis. Tokių vidinio susipriešinimo ženklų ir kurstymo jau regime ir Lietuvoje (*antiskalūnininkai, nacionaldarbininkai*, kitokio plauko radikalai su menamo tautiškumo nukrypimais bei *referendumininkai*), todėl reikia būti geranoriškai budriai nusiteikusiems.

Naujosios diktatūros karo nenori?

Pradėkime nuo to, kas gali būti traktuojama kaip trečiojo pasaulinio karo galimybę mažinantis aspektas. Gera naujiena yra tai, kad didžioji dalis dabartinių diktatūrų ir autoritarinių režimų lyderių ne per seniausiai suvokė, kad smurtas ir prievarta nėra pats tinkamiausias būdas išlikti valdžioje. Hitleris, Stalinas, Mao, Pol Potas ir kiti panašaus plauko tironai į teroro naudojimą žiūrėjo labai teigiamai ir manė, kad tai esminis faktorius išlaikant valdžią. Propaganda, informacinė izoliacija, manipuliacija buvo tik antraeiliai dalykai. Dabar viskas apsisvertė aukštyne kojomis.

Putinas – ir ne tik jis – aiškiai suvokė ir praktiškai pritaikė šį virsmą savo diktatūrinėje valstybėje. Propaganda ir informacinė izoliacija tapo pirminiu valdžios išlaikymo faktoriumi. Įvairaus pobūdžio smurtas – antraeilis. Net ekonominio atsilikimo sąlygomis padedami kvailinimo technologijų diktatoriai sugeba išlikti valdžioje ilgą laiką. Smurtas ir prievarta yra tik pagalbiniai įrankiai.

Kaip minėta, Rusijos atvejis – itin puikus pavyzdys. Aukščiausio rango politikai ir oligarchai viešai patriotiškai ragina „veržtis diržus“, o visuomenėje kol kas gajus pasiryžimas „valgysime mažiau, bet nepasiduosime“ principas. Kitaip tariant, esant prastai ekonominei situacijai Rusijos klanams nėra jokio reikalo pradėti karo, kol veikia masių kvailinimo mašinerija. Toliau bus didinamas propagandos bei cenzūros kiekis ir stabdomas laisvas informacijos judėjimas. Galima spėti, kad bus imtasi griežtesnės interneto kontrolės, uždarytos paskutinės dvi laisvesnės radijo stotys ir vos keli opoziciniai laikraščiai.

Kol šios priemonės veiks ir leis Kremliui klanui likti valdžioje, galime būti sąlyginai ramūs.

Rusijos politika iš tiesų yra religija

Mūsų užsibrėžtas tikslas – trečiojo pasaulinio karo (ne)galimybės aptarimas – yra pasmerktas dėl paprasčiausios priežasties: Rusijos politika ir jos analizė vartojant vakarietiškas kategorijas yra negalima. Ji nėra grįsta racionalumo principais. Tai, ką Vakarų kultūroje vadiname politologijos mokslu, Rusijos atveju įgauna visai kitokį pobūdį ir veikiau vadintina „religijos studijomis“.

Mums tai nėra gera naujiena. Apie tai verta pakalbėti plačiau...

Kremliui režimas pasiekė ribą, kai valstybinė ideologija peraugo į visus atributus turintį „valstybinį tikėjimą“. Čia nėra vietos svarstymams, diskusi-

joms, kompromisams, dialogui ir panašioms Vakarų kultūros pagrindą sudarantiems atributams. Viskas prasideda nuo esminio klausimo: tu tiki ar netiki?

Politinis mąstymas redukovosi į politinį tikėjimą, kurio pasekmė yra bet kokių galimybių mąstyti savo galva panaikinimas. Pasaulis padalintas į juodą ir baltą, o politinių pažiūrų įvairovė turi tik dvi apraiškas: tu arba esi „draugas“, arba „priešas“. Rusija – tai gėris, o aplink tyvuliuoja blogio vandenynas, prieš kurį reikia visomis išgalėmis kovoti.

Būtent dėl to „rusiškos versijos tikintieji“ savo lyderiui atleidžia viską. It šventąjį traktuojamą lyderį reikia garbinti, o ne svarstyti jo poelgius. Jis žino, ką daro, nes turi „patepimą“, aukštesnį žinojimą ar dar ką nors panašaus. Dėl jo piliečiai yra pasiryžę kentėti, kariauti, žūti. Kai ekonominė padėtis neleidžia turėti pakankamai stiprių ginkluotųjų pajėgų, geriausiu ginklu „už taiką“ tampa branduolinės galvutės.

Ši padėtis gretimoje valstybėje, kuri turi branduolinį ginklą, nieko gero nežada. Jei sprendimus dėl karo pradėjimo priiminės „dvasinis lyderis“, tai galima tikėtis visko. Rusijos atveju susiduriame su būtent tokia situacija. Rusijos žmonių akyse Putinas yra garbinimo objektas, todėl dėl noro tokiu likti jis gali priimti sprendimus, kurie logikos požiūriu bus neadekvatūs, tačiau žiūrint iš tikėjimo pozicijų – būtini ir pateisinami.

Blogiausia tai, kad Vakarų taikomos poveikio priemonės (ekonominės sankcijos, izoliacija, nulinė reputacija ir kt.) Rusijos atveju dažnai neveikia. Dar blogiau – jos veikia Kremliaus režimo naudai. Lieka atviras klausimas, ar Kremliui lojalūs oligarchai ir jų įmonės, kurie dėl sankcijų nukentčia pirmiausia, turi poveikio galimybių „Putino rateliui“? Jei jų įtaka pakankama, būkime ramūs. Šitie žmonės moka skaičiuoti ir karui prasidėti neeis. Tačiau jei tokios oligarchų įtakos nėra, tai Kremliuje įsikūrusi kompanija su Putinu priešakyje gali nuspręsti veikti iš „tikėjimo saugotojų“ pozicijų. Mums tai būtų itin prasta naujiena.

Kas yra Putinas: auka ar piktadarys

Stebint viešąją erdvę dažnai kyla keistas įspūdis, kad Rusijos lyderis yra per daug sureikšminamas. Mums, vakariečiams, sunkiai suvokiama, kad visos valstybės gyvenimas tiesiogiai priklausytų nuo vieno žmogaus įnorių. Prisiminkite kovo mėnesio Rusijos lyderio „dingimą“: kito akcijų kainos, gretimoje valstybėje kilo nemenkas sąmyšis. Ir viskas dėl vieno žmogaus. Mums tai sunkiai suvokiama, bet... tiesa yra tokia. Kalbant apie karą Putino psichinė sveikata yra pakankamai svarbus aspektas, galbūt, lemiantis ir mūsų ateitį. Dar svarbiau yra reali situacija Kremliuje.

Neužsiimsime Rusijos lyderio psichologinio portreto kūrimu, tačiau žvelgiant iš laiko perspektyvos galima padaryti tam tikras išvadas. Putinas eina visų Rusijos valdovų keliu: iš Kremliaus jis yra nusiteikęs būti išneštas, o ne išeiti savo kojomis. Valdžios išsaugojimas jam yra didžiausias prioritetas.

Lieka tik spėlioti, ar norą likti valdžioje lemia jo vidinės ambicijos (susireikšminęs autokratas), ar mums nežinomi įsipareigojimai kam nors (auka) tačiau aiš-

ku viena – valdžios geruoju neatsisakys. Šita prasme jis yra veikiau auka nei sąmoningas blogiukas.

Turėdamas KGB karininko smegenis dabartinis Rusijos lyderis yra papuolęs į savo paties paspėstus tinklus. Jį „smaugia“ kas tik gali: Čėčėnijos lyderis R. Kadyrovas, jėgos struktūrų generolai, kitų valstybių lyderiai ir dar krūva įvairaus įtakingumo veikėjų. Lieka esminis klausimas: kada išseks Kremliaus lyderio ir jo žmonių jėgos, kiek už tai „užmokės“ Rusijos kaimynai.

Nepaisant stereotipiškai grėsmingai įsivaizduojamo Rusijos režimo, jo kritimas nenumaldomai artėja. Reikia politinės konkurencijos, debatų ir informacijos judėjimo. Kiaura valtis ilgai ant vandens neišsilaikys. Tik baugu, kad mūsų plaustelis neįsisuktų į didžiosios laivės grimzdimo sukurius.

Vietoje pabaigos

Grįžkime prie esmės: valstybė, kurioje piliečiai palaiko savo valdžią, yra tarsi monolitas. Priešas, kad ir koks būtų, negali „įsprausti“ savo skaldančios ir protą jaukiančios informacijos, todėl visur „žydi vienybė“. Ir priešingai, jei pavojaus akivaizdoje piliečiai susipriešina tarpusavyje, tai *a priori* reiškia valstybės pralaimėjimą.

Isterija, individualaus kritinio proto išmainymas į minios mąstyseną, idiotiškojo tautiškumo atmainų populiarinimas – tai tiesiausias kelias į savinaiką. Reikalingas ramus, nuosaikus stiprėjimas pamirštant nesibaigiančias visų valstybės sričių „transformacijas–optimizavimus–pertvarkas“. Tai vienintelis būdas valstybei užsiauginti dvasinį stuburą, kuris niekur nedings net tuo atveju, jei teritorija bus okupuota.

Autoriaus nuotr.

Moksleiviai ir mokytojai – vis dar daugiausia pilietinio potencialo turinti visuomenės grupė

Nuo 2007 m. Lietuvoje kasmet vykdomas Pilietinės galios indekso tyrimas, kuris atliekamas pagal mokslininkų prof. dr. Ainės Ramonaitės, dr. Rūtos Žiliukaitės ir dr. Mindaugo Degučio parengtą metodiką. Pilietinės galios indeksas kiekvienais metais pateikia įdomių duomenų.

Mokyklos bendruomenių pilietinis potencialas stiprėja: pernai mokinių pilietinė galia ūgtelėjo iki 52,4 balo iš 100 galimų, t. y. buvo 4,8 balo didesnė nei 2012 m. Mokytojų pilietinė galia išliko panaši kaip anksčiau ir sudarė 48,1 balo. Tai rodo Pilietinės visuomenės instituto septintą kartą atlikto Pilietinės galios indekso tyrimo rezultatai. Ekspertų teigimu, mokinių pilietinės galios augimas gali būti siejamas su pastaraisiais metais sutelktomis pastangomis ir įgyvendintomis iniciatyvomis stipriai, savi mi pasitikinčiai jaunajai kartai ugdyti, jos pilietinės veiklos galimybėms atskleisti.

„Mokyklų bendruomenės – pilietiskai aktyviausia Lietuvos visuomenės grupė. Mokinių pilietinis aktyvumas šiek tiek mažesnis nei mokytojų, tačiau jie dažniau nei kiti gyventojai dalyvauja vietos bendruomenės veiklose, reiškia pilietinę nuomonę internete, prisijungia prie aplinkos tvarkymo talkų, – tyrimo rezultatus komentuoja dr. Rūta Žiliukaitė, Pilietinės visuomenės instituto ekspertė, Pilietinės galios indekso tyrėja. – Apie 30 proc. mokinių, t. y. 3 kartus daugiau nei suaugusiųjų, dalyvauja visuomeninių organizacijų veikloje.“

Anot dr. R. Žiliukaitės, mokiniai nuo mokytojų ir kitų visuomenės grupių skiriasi jaunatvišku optimizmu, viltimi. Paklausus, ar kils problemai mokiniai imtųsi veiklos, jie daug entuziastingiau ir dažniau atsako: „Taip, žinoma, imčiau si.“ Mokiniai daug dažniau nei suaugusieji tiki, kad paprasti žmonės gali daryti įtaką valdžios sprendimams, rečiau pilietinę veiklą sieja su įvairiomis rizikomis.

Moksleiviai, kurių pilietinė galia didesnė, dažniau teigė, kad, iškilus saugumo problemai, eitų ginti tėvynės, tačiau pilietinė galia nelemia jų nuostatų dėl emigracijos: 36 proc. mokinių norėtų išvykti iš Lietuvos ir nuolat gyventi užsienyje.

Kilus grėsmei daugiau kaip pusė šalies gyventojų yra pasiryžę imtis iniciatyvos

Skirtingai nei mokinių, vidutinė visos Lietuvos visuomenės pilietinė galia 2014 m. smuktelėjo. Kelerius metus po truputį augusi ir 2013 m. siekusi 36 balus, pernai ji sudarė 34 balus, t. y. buvo tokio pat dydžio kaip 2008–2009 m.

Vienos iš svarbiausių priežasčių, kodėl visuomenės pilietinė galia mažėjo: po 2013 m. šoktelėjimo vėl nukritęs gyventojų pilietinės įtakos suvokimas ir, apklaustųjų manymu, išaugusi tikimybė dėl pilietinės veiklos susidurti su įvairiomis rizikomis. Palyginti su 2013 m., pernai mažiau gyventojų tikėjo, kad jie

Pasirinkau laisvę nelaisvėje

Lolita Sipavičienė

Kaip ir kiekvienas oksimoronas* jis iškart sutrikdo: laisvė nelaisvėje? Absurdas! Ar taip atrodo tik mums, šiandien laisve kvėpuojantiems? Kai šiek tiek pagalvoji, suvoki frazės sunkį, jei giliau pamąstai – net paties reiškinių beviltiškumą. Kiek kietumo, stiprybės, valios privalai turėti, kad galėtum gyventi ir jaustis laisvas, nors esi supančiotas grandinėmis – realiomis ar dvasinėmis?

Po šiais žodžiais, tikiu, pasirašytų daugelis žmonių, vienu ar kitu mūsų ilgose, sumaištingose istorijos metu pasirinkę laisvės kelią. Ne vien tik sau, bet ir visai tautai.

Septyniadešimt metų praėjo po Antrojo pasaulinio karo, penkiasdešimt – po paskutiniojo Lietuvos partizano Kraujelio žūties. Trumpas laikotarpis

*Oksimoronas – iš dviejų prieštaraujančių savo prasmėmis terminų sudaryta kalbos figūra, objekto apibūdinimas jo įprastinei sampratai prieštaraujančiais požymiais (pvz., karaliaus juokdarys – „protingas kvailys“), paprastai – epitetas, logiškai nesuderinamas su pažymimuoju žodžiu (pvz., „skaudus džiaugsmas“): atsitiktinė tvarka, atvira paslaptis, karštasis šaltinis

asmeniškai, paprasti žmonės ir visuomeninės organizacijos gali keisti situaciją, daryti įtaką priimant visai visuomenei ar atskiroms jos grupėms svarbius sprendimus. Valdžios institucijoms priskiriama galia daryti įtaką priimant sprendimus išliko panaši kaip ir anksčiau.

2014 m. pilietinės galios indekso tyrimo duomenimis, daugiau nei pusė Lietuvos gyventojų įsitikinę, kad inicijavę ar aktyviai dalyvaudami pilietinėse veiklose jie gali prarasti darbą, susidurti su įtarinėjimais, kad veikia dėl savanaudiškų paskatų, sulaukti grasiimų susidoroti, būti šmeižiami, laikomi keistuoliais.

„Kol jaunuoliai mokosi mokyklose, situacija atrodo nebloga. Kai jaunimas palieka mokyklas, pradeda dirbti, pilietinės įtakos supratimas, pilietinis aktyvumas krenta, – problemą įvardija dr. R. Žiliukaitė. – Žmonėms, kurie yra pilietišškai aktyvūs, mūsų visuomenėje yra sunku, socialinė aplinka nėra palanki.“

Ekspertų teigimu, Lietuvos visuomenėje yra grupė aktyvistų, kurie nenustygsta vietoje, nori nuolat veikti, iškilus problemoms imasi jas spręsti. Kad tokių žmonių daugėtų, visuomenės pilietinė galia augtų, labai svarbu skleisti pozityviąją patirtį, viešinti sėkmingus pilietinio veikimo pavyzdžius, kurti pilietinei veiklai palankesnę viešąją erdvę.

Ekspertai taip pat įžvelgia ryšį tarp pilietinės galios ir įvairių, didesnio atgarsio visuomenėje sulaukusių pilietinių akcijų. Aplinkos tvarkymo akcijos

žmonijos istorijos kontekste ir beveik keturios žmonių kartos, nutolusios nuo to laiko, kai liejosi kraujas už laisvę. Ar taikos metų gimusiems dar rūpi ši tolimesnė istorija? Kaip esame patyrę, ką esate patvirtinę Jūs, gerbiami „Trimito“ skaitytojai, kurių dauguma – susibūrusieji po šaulių vėliava – tikrai taip, todėl su didžiausiu dėmesiu ir pagarba kalbiname žmones, pasirinkusius laisvę, kad ir nelaisvėje. Šįkart mūsų pašnekovas – **Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės šaulys, partizanas Antanas Staškevičius**, santūrus, mažakalbis šaulys, kuris apie jaunystės pasirinkimą – partizanavimą – kalba labai kasdieniškai, be jokios pompastikos: toks buvo metas.

Gerbiamas Antanai, kokie takeliai Jus atvedė į partizanų bunkerį?

Aktyviausiai partizanai veikė 1944 metais. Tada aš dar buvau paauglys. Taigi nors pats partizanų būti dar negalėjau, su jais palaikiau ryšį. Gyvenau Raseinių rajono Betygalos valsčiaus Diržonių kaime. Netoliese stūksojo Pušynės miškas, kuriame buvo iškasti bunkeriai, ir savo partizanų daliniui vadovavo kapitonas Vladas Pabarčius, išeidamas partizanauti pasiėmęs ir keturis geriausius savo arklius.

Tęsinys 12 puslapyje →

„Darom“, aukojimo iniciatyvos, piliečių iniciatyva surengtas referendumas dėl žemės pardavimo užsieniečiams – keli pavyzdžiai, dėl kurių ankstesniais metais pilietinė galia ūgtelėjo. 2014 m. šios iniciatyvos išblėso, o naujų neatsirado.

2014 m. tyrimo duomenimis, didesnė pilietinė galia būdinga moksleiviams, studentams, asmenims, kurie patys sau yra darbdaviai, turi aukštąjį išsilavinimą, gyvena didmiesčiuose, gauna didesnes pajamas.

Jau keleri metai nesikeičia pilietinės veiklos, į kurias lietuviai įsitraukia aktyviausiai, t. y. aukojimas labdarai (56 proc.), dalyvavimas aplinkos tvarkymo talkose (50 proc.) ir vietos bendruomenės veikloje (33 proc.). Vis dėlto maždaug kas ketvirtas šalies gyventojas 2014 m. nedalyvavo nei vienoje iš 17 tirtų veiklų.

Įkvepiančiai nuteikia ūgtelėjęs pilietinio veikimo potencialas. Jei kultų ekonominių ar vietos reikšmės problemų, jas spręsti imtųsi daugiau gyventojų nei 2013 m. Pernai tyrimo apklausoje taip pat klausta, ar žmonės imtųsi veikti kilus rimtai saugumo problemai. Paaiškėjo, kad jei kita valstybė panaudotų prieš Lietuvą karinę galią, daugiau kaip pusė gyventojų (52 proc.) yra pasiryžę patys imtis iniciatyvos arba prisidėti prie kitų organizuojamos veiklos šiai problemai spręsti.

Pilietinės visuomenės instituto informacija

V. Kilpio nuotr.

Nebuvote partizanas, bet tokią informaciją žinojote?

Juk kaime gyvenome: visi apie visus viską žinojo...

Taigi vieną dieną į tėvų namus atėjo grupelė vyrų iš Girkalnio ir pasiteiravo, ar žinau kelią pas partizanus – juk lakstau visur, matau viską. Paprašė nuvesti. Nuvedžiau. Tada vyrai padėkojo ir pasakė: „O dabar gali būt laisvas ir bėgti namo.“

Kai žvelgiu iš gana tolimo laiko perspektyvos atgal, negaliu nenusistebėti: nepažįstami partizanai atėjo į pirmą pasitaikiusią kaimo gryčią ir klausia kelio pas miško brolius... Nesu sąmokslų teorijų mėgėja, bet Jūsų vietoje greičiausiai nesakyčiau: o gal provokatoriai? Ar visai neteisingai įsivaizduojų tą kruvinąjį metą?

Ai (nušvinta nepaprastai šilta šypsena) žinojo juk, žinojo žmonės, į ką gali kreiptis. Be to, mano vyresnis pusbrolis irgi buvo išėjęs į partizanus. Tik jis gyveno Ariogaloje, taigi buvo kitame dalinyje.

O Jūs iš kur žinojote partizanų buvimo vietą, jeigu nebuvote jų prisaikdintas ryšininkas?

Taigi esu iš šio krašto. Į mišką malkų nuolat važinėdavau, viską matydavau. Nuo savų vyrai juk nesislapstė... Tačiau atsirado išdavikas: 1944-aisias prieš Kūčias rusų kareiviai apsupo mišką, ir Pušynėje įvyko didelis mūšis. Jame žuvo apie 15 miško brolių, tačiau okupantų kareivių keliskart daugiau.

1944 m. gruodžio 16 d. rytą Pušynės mišką kareiviai apsupo iš trijų pusių. Kautynės uykio visą dieną. Dar rytą, kai V. Pabarčius iš savo sargybinių sužinojo, kad rusai pradeda miško apgulimą, pasiuntė septynis uyrus į Paliepių mišką, kur buvo stiprus apie 90-ies uyrų būrys, vadovaujamas kapitono Kazio Bandžiaus, ir Liepkalnio būrys, vadovaujamas karininko A. Sibičio. Apie pietus, permainingų kautynių metu, prie tik ką sudegintos eiguolio Venslauskos sodybos sukleno K. Bendžiaus ir A. Sibičio būrių kulkosvaidžiai. Jie nepastebėti prisilinko prie malkų sandėlio, šalia rusų kareivių ir staiga atidengė ugnį. Rusų gretose kilo sumaištis, jų dalinys buvo visiškai sumuštas ir tą dieną daugiau nebepuolė. Manoma, kad vien prie Venslauskos sodybos žuvo apie 80–90 rusų kareivių. „Amžinai gyvi“ Kėdainių krašto partizanai ir jų kovos, Kėdainiai, 2007

Ar šis mūšis ir paskatino tapti partizanu?

Tai įvyko kiek vėliau. 1950 metais buvau paimtas į sovietų kariuomenę. Čia gavo žinių apie mane. Svarbiausia, manau, buvo ta, kad giminaitis partizanas. Ir pradėjo tardyti... Susirgau plaučių uždegimu. Paskyrė mėnesį laiko pataisyti sveikatą. Išprašiau gydytojos paskyrimą gydytis namie. Vos atvykusį aplankė draugai partizanai. Taip ir apsisprendžiau – išėjau su jais į mišką. Tapau Prisikėlimo apygardos Vygaudo būrio partizanu. Kartu su vadu Juozu Paliūnu–Rytu veikėme Betygalos, Šiluvos, Grinkiškių apylinkėse, deja, neilgai. Pirmas krikštas – užvažiavome ant pasalos, vėliau – keli kartų susišaudymai, o netrukus – išdavystė.

Savi?

Taip, tapome mūsų būrio vado išdavystės aukomis. Vykdydamas užduotį būrys pasidalijo į tris grupes. Sutartu laiku mūsų grupė – aš ir dar trys partizanai – nuėjome į sutartą susitikimo vietą. Bet čia į mus atidengė ugnį. Du draugai, mačiau, krito

vietoje, kulkosvaidininkas pasidavė į kitą pusę. O aš, pagalvojęs, kad miškas apsuptas, pasileidau per laukus. Kol bėgau, mano maskuojamąjį chalata kulipkos sušaudė kaip rėtį, tačiau pats stebuklingai išlikau nė vienos kulkos nepaliestas.

Kaip vėliau paaiškėjo, būrio vadas Jonas Mackevičius-Vygaudas jau buvo išdavęs ir mirčiai pasmerkęs ne vien tik mus, bet ir dar vieną bunkerį, o jame – du partizanus.

Likęs vienas vykdžiau nurodymą –ėjau į nurodytą antrąją susitikimo su būrio vadu vietą. Susitikome, apsikabinome, pasibučiavome. Pranešiau, kad iš ketveto išlikau vienas sveikas ir gyvas. Pasukome eiti. Ir man staiga dingteli įtarimas: kodėl einame ne vorele, kaip visad, o šalia manęs žingsniuoja du nepažįstamieji? Pats save nuraminu: bet juk vadas kartu! Tačiau vos porą šimtų metrų paėjome, užlaužė rankas, atėmė ginklą, granatą, surišo. Už kokių trijų kilometrų laukė sunkvežimis, įmetė į jį ir rusiškai į mane prabilo: „S vami Vygaudas ne pil, a s nami pil i tiepier pjot (su jumis Vygaudas negėrė, o su mumis gėrė ir dabar geria) ir užsivertė butelį. Dar man pakišo, bet aš tik spyriau išdavikui į koją. Kai atsibudau, jau buvau Šiaulių saugume.“

Blogiausia, kad vos susitikęs Vygaudą prisipažinau, jog neradęs jo susitikimo vietoje būčiau ejęs pas pusbrolių į jo bunkerį. Nenoromis tapau išdaviku. Mušė, kankino, kad išduočiau. Sugalvojau „išsivadavimą“ – bėgsiu, tegul nušauna. Taip sumanęs sutikau „parodyti“ pusbrolio bunkerio vietą. Nuvežė į miškelį netoli Ariogalos. Stovi trys palapinės, vadinasi, įsikūrusi didelė kareivių grupė. Laikė priištą. Antros dienos ankstyvą rytą, kai artėjo „susitikimo“ laikas, vos pradėjus brėkšti pasiprašiau „savo reikalu“ į miškelį. Matau, kad sargybinis turi tik pistoletą. O ką pistoletas miškel? Taip ir buvo. Šokau bėgti, jis iš pistoleto tik taukš taukšt taukš, bet kur ten pataikysi. Iš palapinių išbėgo kariai, karininkas, rėkdamas: „Ne streliat!“ (nešaudyt – rus. k.) ir paleido šunį. Buvau gal kilometrą nubėgęs. Per arti: pirmiausia šuo griebė dantimis už kojos – dar dabar randai matyti, – paskui jį atbėgęs kareivis žiebė buožę per galvą. Vėl atsidiūriau Šiaulių saugumo rūsyje. Nušalusiomis rankomis ir kojomis. Nemaniau kada nors dar vaikščiosias... Į tardymus nešiojo. O tardytojas Šavrovas, oi, kaip negailėjo kalinio, kuris nenorėjo kalbėti. Nors enkavedistas turėjo išdaviko Vygaudo parodymus, tardymą tęsė ilgai. Į kamerą įmetė apkloją, knibždančių utėlių: miegot negali nei dieną, nei naktį. Prašiau, kad verčiau nušautų, nei taip kankintų...

„Draugai dažnai kalbasi apie žuvenusius draugus, juos paeiliui išskaičiuodami. Kada taip kalbamasi tarp savęs, aš dar galiu pakešti, bet kai tokia kalba eina tarp civilių žmonių – aš jaučiu tiesiog fizinį skausmą. Iš viso, apie tokius dalykus prie civilių aš negaliu kalbėti. Man atrodo, kad žmonės pasibaisės dideliu aukų skaičiumi ir bijos ar vengs prisidėti prie partizaninio judėjimo.“

Vienumoje aš dažnai galvoju apie žuvenusius. Viešpatie mano, kiek jų daug! Mūsų tėvynė tokia maža, o žuva be mažų išimčių geriausieji vyrai: jauni, kupini pasiryžimo, drąsūs... Kaip bus reikalinga Lietuva jų ateityje. Ir širdį kartais taip pradeda skaudėti, jog į ateitį imu žiūrėti taip pesimistiškai, jog pradėdau niekuo netikėti. Žinoma, manyje to niekas nepastebi. Viskas lieka viduje giliai paslėpta.“ **Iš partizanų vado Liongino Baliukevičiaus–Dzūko (1925–1950) dienoraščio.**

Vėliau – tremtis?

Po devynių mėnesių atsidūriau Norilske, Medviežkos lageryje. Nuosprendis – penkiolika metų lagerio ir penkeri be teisės sugrįžti. Oi daug lietuvių ten buvo. Daug ir ukrainiečių. Kiekvienas savų žiūrėjo. Atsime nuolatinių badą, pro vartus vežamus kūnus, kurių kiekvieną kareiviai perduria durtuvu, kad įsitikintų, jog negyvas... Teko su amžinatilsį kunigu Česlovu Kavaliausku ir dar penkiais lietuviais atsidurti bausmės brigadoje. Vėliau dalyvavome kalinių sukilime, kuris kilo Norilske 1953-iaisiais – visas lageris neišėjo į darbą. Priežastis – penktajame lageryje pradėjo dainuoti, o kareivis dainininką nušovė. Tas perpildė kantrybės taurę. Kareiviai, supjaustę spygliuotas lagerio vietas ir atstatę durtuvus eina į mus, kalinius, o mes nuogomis krūtinėmis – į juos. Niekas neiššovė.

Penkiolika metų alinančio lagerio – solidi bausmė. Kaip atlaikėte?

Man pasisekė, neteko išbūti visų skirtų metų.

1958-aisiais grįžau į Lietuvą. Liepė važiuot gyventi į Kaliningradą arba Latviją. Per pažįstamus padirbėjau Raseiniuose ir vėl išvažiavau į Irkutską pas pusbrolius, kartu su jais grįžau antrą kartą. Tada pagelbėjo klasės draugė – davė komjaunimo kelialapį į Naująją Akmenę. Ten priregistravo. Pradėjau dirbti. Po pusmečio pristatė „kūmas“ iš kadrų skyriaus: klausinėja apie partinius, apie kitus žmones. Viskas aišku, kokie tikslai. Neišprovokavo tapti skundiku. Pervažiavau į Jonavą, arčiau savo krašto. Po dešimties metų, kai reikėjo keisti pasą, vėl skandalas: neturėjai teisės čia gyventi! Gerai, kad žmona turėjo pažįstamų pasą stale (dab. atitikmuo – Migracijos tarnyba – aut. past.), tad viskas gerai baigėsi.

Ar pirmą kartą nusileidęs į bunkerį galvojote, kiek laiko teks jame išbūti?

Apie tai stengėmės negalvoti. Bet visi norėjome gyventi, išlikti gyvi, niekas nenorėjo mirti.

Kaip pasisekė Jūsų pusbroliui, partizanui Ariogalos miške?

Žuvo 1952 metais. Iš pradžių jis ir dar vienas partizanas, palaipsniui kiti...

Ar darykite, jau žinodamas pasekmes, pasielgtumėte taip pat, kaip anuomet?

Jeigu reikalas būtų, taip: Lietuva yra Lietuva. O gailėtis neturiu ko.

Ar pykstate, laikote nuoskaudą išdavusiam žmogui?

Ant ko pykti? Vygaudas irgi mirė. Iš pradžių buvo laisvas, paskui nuteisė. Nežinau, kiek laiko kalėjo. Grįžęs gyveno kažkur prie Raudondvario. Taigi ant ko dar pykti?

Ar turite pažįstamų miško brolių, su kuriais susitinkate?

Mažai mūsų liko – suskaičiuosi ant pirštų. Iš mūsų būrio esu vienas, bet susitinku kartais su kitais. Ne tik partizanais, bet ir kartu kalėjusiaisiais.

Ar žvelgdamas į šiandienos gyvenimą esate patenkintas?

Yra trūkumų, bet antrą kartą į mišką juk neisime (nusijuokia).

Kokią šeimą užauginate?

Trys sūnus ir dukrą, ir visiems svarbu, kas vyksta Lietuvoje.

Istorikų duomenimis, 1944 m. rudenį Lietuvoje veikė apie 12 tūkst. partizanų, 1945 m. pavasarį – apie 30 tūkst., 1946 m. vasarą – 4,5 tūkst., 1950 m. rudenį – šiek tiek daugiau nei tūkstantis. 1944–1952 m. suimta beveik 19 tūkst. pasipriešinimo sovietų okupacijai dalyvių, iš kurių beveik 12,5 tūkst. – pagrindžio kovotojų rėmėjai. Per visą partizaninio karo laikotarpį Lietuvoje žuvo apie 20 tūkst. partizanų (apie pusę 16–21 metų amžiaus žmonių).

Dėkoju už pokalbį.

Autorės nuotr.

Praūžė šauliškų mokymų pavasario sesija

Valdas Kilpys

Pavasario atostogų metu – sujudimas

Artėjant šv. Velykoms, mokyklinių atostogų metu, kariniai daliniai kelintus metus iš eilės prisipildė jaunatviško klegesio. Visoje Lietuvoje vyko įvairių pakopų jaunųjų šaulių užsiėmimai. Nuo kovo 30 d. iki balandžio 3 d. Šaulių sąjungos rinktinių jaunimas – 700 moksleivių – tobulino karybos žinias, ugdė asmeninius gebėjimus ir tiesiog bendravo tarpusavyje.

Dešimtyje Lietuvos kariuomenės dalinių skirtingo pasirengimo jaunieji šauliai mokėsi pagal jaunųjų šaulių ugdymo keturių pakopų programas. Šie mokymai yra intensyvūs ir plataus spektro – pradedant paskaitomis apie Lietuvos istoriją, kariuomenę, Šaulių sąjungą, baigiant rikiuotės, taktikos, topografijos, šaudybos ir ginklų teoriniais bei praktiniais užsiėmimais. Kursų pabaigoje rengiamas įgytų žinių patikrinimas – testas.

Žengia jaunųjų šaulių būrelių vadovai

Šiais metais aukščiausios – 4-osios pakopos – kursas buvo vedamas Juozo Vitkaus inžinerijos batalione ir Div. gen. S. Raštikio Lietuvos kariuomenės mokykloje (LKM). Kursantai buvo padalyti į dvi grupes. Pusę kurso laiko praleidę viename kariniame dalinyje, keitė savo dislokacijos vietą ir mokslus tęsė kitoje. Lietuvos šaulių sąjungos vado pavaduotojo-jaunųjų šaulių vado Vytauto Žymančiaus teigimu, tokia dienotvarkė kursams tarsi dalino į dvi dalis: LKM kursantai išklaušė lyderystės, psichologinio pasirengimo pagrindus, o Inžineriniame batalione daugiau dėme-

sio skirta praktiniams dalykams: susipažinimui su karine technika, ginkluote, taktinio judėjimo tobulinimui.

Tuo pat metu Valstybinės sienos apsaugos tarnybos Medininkų mokymo centre įsikūrę jaunuoliai išklaušė jaunųjų šaulių lyderio ugdymo kursą, kuris buvo skirtas esamiems ir būsimiems vadams.

Jaunųjų šaulių rengimas atsigauja

V. Žymančiaus teigimu, gera žinia kalbant apie šių metų IV pakopos kursus yra ta, kad šis kursas įgauna tęstinumą ir, skirtingai nuo praėjusio rudens, vyko be apribojimų. „Šiomet nepritrūkome lėšų, ir tai yra gerai“, – sakė pašnekovas. Pasak jo, labai džiugu, kad stiprėja bendradarbiavimas su Valstybės sienos apsaugos tarnyba.

Kalbant apie jaunųjų šaulių būrelių vadovų kursus taip pat įvyko persilaužimas, nes „išėita iš miškų“. Šį kartą Gen. J. Žemaičio karo akademijoje vyko paskaitos, Kauno vyskupijos kurijoje – susitikimas su J. E. Kauno arkivyskupu metropolitu Sigitu Tamkevičiumi SJ, vėliau – vakaronė Karininkų ramovėje.

Būrelių vadovų rengimas tapo įvairiapusiškesnis, tačiau tuo pat metu nebuvo pamirštos ir konkrečios, kasdieniuose užsiėmimuose reikalingos žinios.

V. Žymančius taip pat minėjo, kad išibėgėja glaudesnis bendradarbiavimas ir su Švietimo ministerija. Kursų metu ši institucija pakvietė lektorių ir apmokėjo aktualaus seminaro apie vaikų išvykų organizavimą paslaugas. Mokytojai tai įvertino palankiai, nes buvo mokomasi itin praktiškų ir reikalingų dalykų.

Paklaustas apie tobulintinus dalykus, V. Žymančius pirmiausia įvardijo tinkamos kontrolės kandidatų atrankai į IV pakopos mokymus nebuvimą. „Į aukščiausios pakopos kursus turi atvykti labai motyvuoti jaunieji šauliai, tačiau kartais pasitaiko ir atsitiktinių žmonių. Tiesiog neturime tiksliai veikiančios duomenų bazės“, – tvirtino jaunųjų šaulių vadas. Pasak jo, tobulintinas ir galutinių įvertinimų procesas, nes pakopų antsiuvai neturėtų būti dalinami už buvimą kursuose, o už įsisavintas žinias, todėl testų, egzaminų laikymas su objektyviu vertinimu po kursų turėtų tapti taisykle.

Kalba jaunieji

Karaliaus Mindaugo šaulių 10-osios rinktinės jaunasis šaulys Vidmantas Baliukonis džiaugėsi, kad šių metų kursai vyko net dviejose vietose. „Čia, Inžineriniame batalione, daug visko patyrėme, susipažinome su ginkluote ir pasivėžinome švediškais transporteriais. Džiaugiuosi, kad mano vadovaujamame būryje jautėsi komandinė dvasia. Vienas kitą palaikėme ir veikėme bendrai. Tikrai nesitikėjau, kad taip gali būti kursuose, į kuriuos susirenka jaunieji šauliai iš visos Lietuvos. Turėjome vieną tikslą ir drauge jį pasiekėme“, – tvirtino vilniškis V. Baliukonis.

Kito vilniškio, Daumanto Stolemėko nuomone, šie kursai buvo įdomūs, nes jaunuoliai mokėsi, kaip vesti užsiėmimus kitiems, gilinosi į konfliktų sprendimo teoriją. „Vis dėlto man labiau patiko Inžineriniame batalione. Ten gavome daugiau praktinių užduočių. Žygis buvo labai geras, nes praktikavomės, kaip įrengti patrulio bazę, dar kelis svarbius dalykus. Tai buvo įdomu“, – sakė jaunasis šaulys.

Jam antrino jaunoji šaulė Ema Valentaitė. „Labiau mėgstu veiksmą, judesį, todėl man taip pat labiau patiko Inžineriniame batalione. Didelį išpūdį paliko pasivažinėjimas švediškais transporteriais „BV-206“. Išskirtinis ačiū instruktoriams – jie buvo labai supratingi ir išaiškino viską“, – pasakojo mergina.

Visi kalbinti jaunieji šauliai kaip vienas tvirtino, kad toliau tęs šauliškus mokslus ir uoliai dalyvaus šauliškuose renginiuose, kursuose ir užsiėmimuose.

Jaunųjų šaulių būrelių vadovai džiaugėsi

J. Vitkaus inžineriniame batalione Kaune tuo pat metu vyko ir jaunųjų šaulių būrelių vadovų kursai, kur žinias gilino tie šauliai, kurie savo praktinėje veikloje susiduria su jaunais žmonėmis ir būtinybe jiems pasiūlyti kažką naujo, įdomaus ir naudingo. 30 mokytojų, jaunųjų šaulių būrelių vadovų, atvyko iš įvairių Lietuvos mokyklų ir sėmėsi karybos, žygių organizavimo, rikiuotės ir kitų sričių žinių.

Šiauliškio Andriaus Milašiaus teigimu, bene daugiausiai naudos mokytojams davė paskutinis seminaras apie stovyklų, žygių organizavimą. „Lektorius kalbėjo apie labai aktualius dalykus. Pirmiausia apie teisingą organizatorių atsakomybę, nes kol viskas vyksta gerai, tai rūpesčių neįkyla, tačiau, neduok dieve, kas nors atsitiktų...“ Šaulys džiaugėsi itin draugišku ir šauniu mokytojų kolektyvu ir tvirtino, kad tokie kursai naudingi dirbant su „šauliukais“, nes kiekvieną kartą sužinoma kas nors naujo.

Visi nekantravo išbandyti transporterius BV-206

Varėnos „Ažuolo“ gimnazijoje ne pirmus metus dirbanti šaulė Rita Lysenko pasakojo, kad jai didžiausią išpūdį paliko pirmoji diena. „Labai patiko instruktoriaus suteiktos žinios apie išgyvenimą ekstremaliomis sąlygomis. Taip pat vertinga informacija apie saugų žygio organizavimą. Džiugino į kursus susirinkę žmonės, nes bendravome tikrai draugiškai. Dalis mūsų galėjome susipažinti ankstesniuose kursuose, į kuriuos susirenka norintys tobulėti, kažką naujo sužinoti žmonės. Juokavome, kad jau dabar laukiame kitų kursų, kurie, berods, planuojami Zarasuose“, – sakė R. Lysenko.

Paklausta apie linksmiausias užsiėmimų akimirkas šaulė pasakojo, kad bene linksmiausios – rikiuotės pratybos, kai buvo mokomasi ne vienas kitą kritikuojant, bet nepiktai juokaujant. „Mums tai ne trukdė įsisavinti žinias, o veikiau padėjo, – sakė R. Lysenko, – ir apskritai gebėjimas iš savęs pasijuokti yra labai geras dalykas.“

V. Kilpio ir R. Eidukevičiaus nuotr.

Jauniesiems šauliams patrauklesni aktyvūs užsiėmimai

INDIVIDUALI VAISTINĖLĖ

Kiekvienas šaulys, karys, žygeivis privalo turėti savo asmeninę vaistinėlę bei tvarsliavos ir kritinėje situacijoje pirmiausia turi stengtis padėti sau pačiam ar kitam nukentėjusiajam. Atminkite, kad pirmosios penkios minutės, esant gausiam kraujavimui, yra lemtingos, tad Jūs galite tapti svarbiausiu mediku, nes būsite arčiausiai nelaimės. Medicininės priemonės taip pat turėtų būti ekipuotės krepšeliuose ar kišenėse, bet ne kuprinėje.

Galima vaistinėlės sudėtis:

1. Įvairūs pleistrai su gydomosiomis pagalvėlėmis smulkioms žaizdelėms/rutulinis pleistras.
2. Dezinfekcinės, spirituotos (*Alcohol Pad*) servetėlės odai nuvalyti.
3. Jodas (5 proc.).
4. Kalio permanganatas.
5. Vazelinai lūpoms.
6. Maisto papildai (koncentracija 1 tabletė vienai parai).
7. Energetinės tabletės su kofeinu (tirpdomos).
8. Aktyvinta anglis.
9. Virškinimo skatinimo preparatai.
10. Vitaminas C.

IŠGYVENIMAS / 8

IŠGYVENIMO PAKETAS UGNIS IR ŠILUMA

Paprasti degtukai, negęstantys vėlyje degtukai, žiebtuvėlis (kaip prakura gali būti ir vazelinu suvilgyti vatos skritulėliai, kitos medžiagos)

Ugnies skiltuvai su magnio plokšte, kalio permanganato milteliai, padidino stiklas

Ilgą žvakę, žvakę indelyje

Vienkartinis kūno šiltukas, folijos skraistė

IŠGYVENIMAS / 4

11. Nuo slogos.

12. Lengvo ir vidutinio stiprumo raumenų ir kaulų, dantų, mėnesinių, galvos skausmą, uždegimą slopinantys medikamentai.

13. Laikina peršalimo arba gripo požymius, silpną ir vidutinio stiprumo skausmą (gerklės, galvos, raumenų), karščiavimą, nosies ir veido priedinių ančių gleivinės paburkimą, slogą, kosulį slopinantys medikamentai.

14. Nuo vidurių užkietėjimo.

15. Nuo viduriavimo.

16. Odos regeneraciją po įdrėskimų, įbrėžimų, nubrozdinimų skatinantys preparatai.

17. Odos ir rankų dezinfekcijos priemonės.

18. Tvarsčiai.

19. Turniketas/timpa.

20. Medicininė skarelė.

21. Vienkartinės pirštinės.

22. Žirkklės.

23. Kraujo stabdymo preparatai.

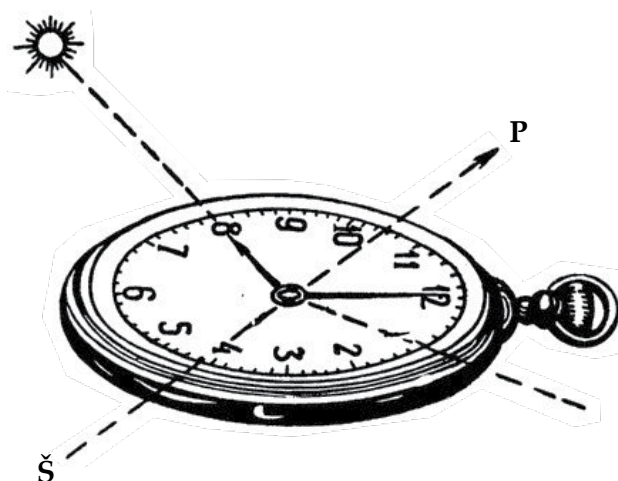
24. Tirpūs chirurginiai siūlai su adata.

25. Orofaringinis vamzdelis.

26. Kitos priemonės ir medikamentai, priklausomai nuo medicininio pasirengimo jas naudoti ir asmeniškai būdingų ligų.

IŠGYVENIMAS / 9

ORIENTAVIMASIS PAGAL LAIKRODĮ IR SAULĘ

Verta prisiminti, kad šiaurės pusrutulyje saulė teka rytuose (šiaurės rytuose), o leidžiasi vakaruose (pietvakariuose). Vidurdienį saulė yra pietuose.

Nukreipkite laikrodžio valandinę rodyklę į saulę ir tarpą tarp valandinės rodyklės ir 12 valandos padalykite pusiau. Tai ir bus pietų–šiaurės kryptis. Pietūs bus toje pusėje, kurioje Jūsų veidą apšviečia saulė.

IŠGYVENIMAS / 13

ORIENTAVIMASIS

Gyvenime susiklosto daugybė situacijų, kai reikia susiorientuoti vietovėje, tačiau arba neturime standartinės įrangos (kompaso, GPS, išmaniojo telefono, specialaus laikrodžio), arba tą įrangą prarandame, sulaužome, netenkame maitinimo šaltinio.

Tokiu atveju turime sugebėti nustatyti pasaulio šalis pasinaudodami kitais būdais ir priemonėmis, kurios dažniausiai yra po ranka.

Be to, prieš išvykdami į vietovę pasižiūrėkime, kokie linijiniai ir dideli objektai joje yra. Tai gali būti keliai, upės, aukštos įtampos elektros linijos, geležinkeliai, miestai, ežerai, didžiuliai atviri plotai miškingoje vietovėje.

Pasiklydus liks prisiminti, kurioje pasaulio pusėje tokie objektai yra, nustatyti reikalingą kryptį ir ją judėti.

Prisiminkite, kad judėjimo kryptį reikia nuolat patikrinti naudojant prieinamus būdus ir gamtinius ar kitokius ženklus, kitaip rizikuosite apsukti keliolikos kilometrų ratą ir grįžti į tą pačią vietą.

Net jei ir turite standartines orientavimosi priemones, patartina pasiimti ir atsargines. Pavyzdžiui, galite turėti nedidelį kompasą išgyvenimo reikmenų pakete, ant laikrodžio apyrankės arba turėti savadarbį kompasą kišenėje prie siuvimo reikmenų ir pan.

IŠGYVENIMAS / 10

IŠGYVENIMO PAKETAS MAISTAS IR VANDUO

Viryklė su sauso kuro tabletėmis

Kaloringas maistas ir druska

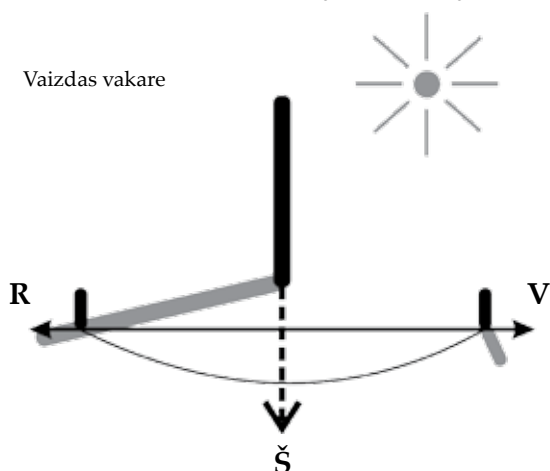

Prezervatyvas ar/ir folijos maišelis nuo kavos vandens transportavimui

Vandens dezinfekavimo priemonės – kalio permanganatas/jodas ir/ar specialios tabletės

ORIENTAVIMASIS PAGAL ŠEŠĖLĮ IR SAULĘ

Vaizdas vakare

Atviroje vietoje įsimeikite maždaug 1 m aukščio pagalį, meškerę, žygeivio lazda ar kažką panašaus. Nuo jo krintančio šešėlio galą pažymėkite akmeniu ar kita parankine priemone. Po maždaug 20–40 min. šešėlis pakankamai pasislinks šiam metodui taikyti. Antro šešėlio galą taip pat pažymėkite. Tiesi linija tarp šių dviejų žymų bus vakarų–rytų linija. Jeigu kairės pėdos kulną pastatysite prie pirmos žymos, o dešinės kojos kulną – prie antros žymos, tarpą tarp kulnų padalysite įsivaizduojama ar nubrėžta linija, turėsite pietų–šiaurės liniją (pietinė pusė ten, kur saulė Jums švies į nugarą).

IŠGYVENIMAS / 14

IŠGYVENIMO PAKETAS ĮRANKIAI

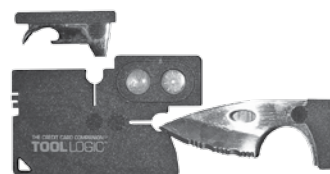
Daugiafunkcinis peilis

Virvutė, varinė viela, šiukšlių maišai

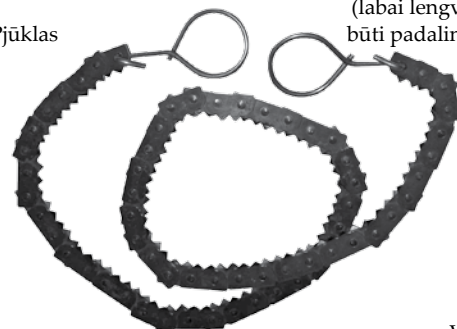
Įrankių komplektas

Siūlai, adatos

Pjūklas

Skutimosi peiliukas (labai lengvas, aštrus, gali būti padalintas į dvi dalis)

Vielinis pjūklas

IŠGYVENIMAS / 3

IŠGYVENIMO PAKETAS ORIENTAVIMOSI PRIEMONĖS

Daugiafunkcis kompasas
(turi ir ugnies skiltuvą, termometrą,
padidinio stiklą ir t. t.)

Žemėlapis

Tamsoje
švytintis
kompasas

Mažytis
kompasas

Savadarbis kompasas
iš adatos ir kamščio

IŠGYVENIMAS / 6

1991-aisiais britų specialiųjų pajėgų SAS grupės B20 karys Irako kariuomenės užnugaryje traukdamasis nuo persekiojimo į Siriją praleido beveik aštuonias paras be maisto, o momentais ir po tris paras be vandens. Pirmojo susišaudymo metu SAS kariai turėjo mesti kuprines su visomis atsargomis, tad liko tik su tuo, ką turėjo pėstininkų diržuose ir uniformų kišenėse. Minėtas karys prie savęs laikė tik pakelį saldainių ir dvi gertuves vandens, bet neturėjo vandens dezinfekuojamųjų tablečių. Tai vos nekainavo gyvybės dėl dehidratacijos.

Taigi turėti prie savęs specialų rinkinį, kuris telpa į nedidelę dėžutę ar paketėlį, ar yra išskirstytas po ekipuotės krepšelius ir rūbų kišenes, yra būtina.

Tokį rinkinį galėtų sudaryti penkios daiktų grupės:

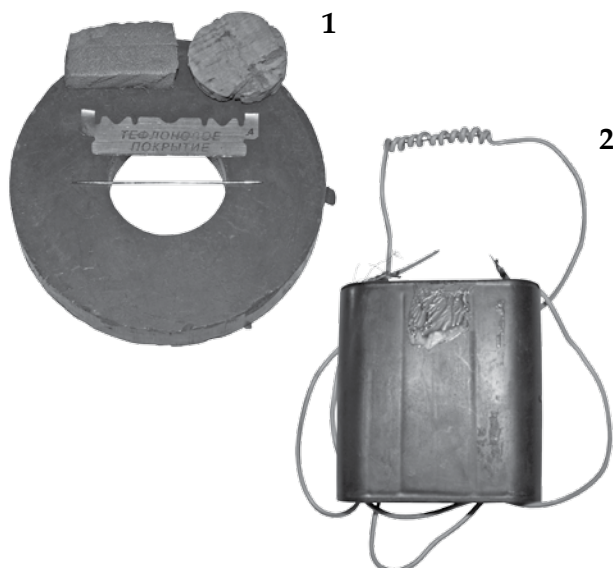
1. Įrankiai.
2. Ugnį ir šilumą užtikrinančios priemonės.
3. Signalizavimo priemonės.
4. Orientavimosi priemonės.
5. Maistas, maisto gamybos ir vandens valymo bei transportavimo priemonės.

Jums pateikiami rekomenduojamų daiktų pavyzdžiai, tad galite patys apsispręsti, kuriuos iš jų turėti.

Gyvybingumą užtikrina ir medicinos priemonės, tačiau tai jau visiškai atskiras rinkinys.

IŠGYVENIMAS / 2

ORIENTAVIMASIS PAGAL SAVADARBĮ KOMPASĄ

1-2. Įmagnetinkite adatą ar skutimosi peiliuką magnetu (įmagnetinimas turėtų trukti keliolika minučių, o išliks 1–2 metus), trindami į vilną, šilką, plaukus; apsukite adatą ar skutimosi peiliuką izoliuotu laidu, kurio galus prijunkite prie ne silpnės kaip 226 V baterijos polių ir palaikykite ne mažiau kaip 10 min. (prie + poliaus prijungtas laidas adatos galą įmagnetins rodyti pietus).

IŠGYVENIMAS / 11

STRIUKĖS SUPAKAVIMAS Į MAŽĄ RYŠULĮ

- 1-2. Suformuokite iš striukės stačiakampį.
3. Rankovės gali būti išorėje arba viduje.

IŠGYVENIMAS / 15

ORIENTAVIMASIS PAGAL SAVADARBĮ KOMPASĄ

3

3. Išmeikite įmagnetintą adatą į maždaug 5–10 mm storio kamščio atraižą ar kilimėlio gabalėlį, padėkite ant sauso medžio lapo ar tiesiog ant gėlo vandens (šiuo atveju adatą galima sutepti ir riebalais). Vienas adatos galas rodys šiaurę, kitas – pietus. Pasižymėkite tai ant kamščio. Nedėkite metalinių daiktų arti kompasų.

Horizontalią adatą ar skutimosi peiliuką ties viduriu pakabinę ant siūlo ir įleidę į stiklinį ar plastikinį butelį (dėl užuovėjos) taip pat galite nustatyti pasaulio šalis.

IŠGYVENIMAS / 12

STRIUKĖS SUPAKAVIMAS Į MAŽĄ RYŠULĮ

4

5

6

4-5. Užlenkite striukės kraštines link užsegimo/užtrauktuko.

6. Standžiai suvyniokite striukę į kapišoną.

Taip susuktą striukę galite nešti kuprinės viršuje ir panaudoti per trumpus sustojimus žygio metu, kai svarbu neperšalti ir išlaikyti judėjimo greitį.

IŠGYVENIMAS / 16

IŠGYVENIMO PAKETAS SIGNALIZAVIMO PRIEMONĖS

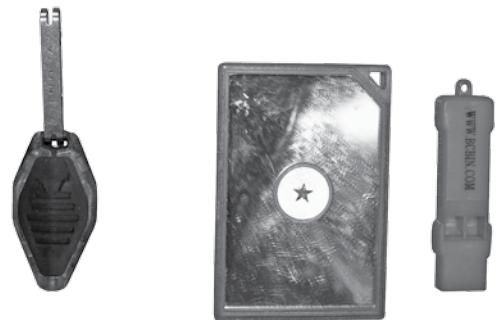
Blizgantis folijos pakelis
nuo kavos

Popierius,
pieštukas

Prožektorius su mirksėjimo
funkcijomis

Veidrodėlis, švilpukas
(oranžinės spalvos)

IŠGYVENIMAS / 5

Išgyvenimo paketas

Ats. mjr. **Albertas Daugirdas**

Šaulys, kariuomenės kūrėjas

Tęsiame (pradžia 1-ajame „Trimito“ numeryje) straipsnių išgyvenimo ekstremaliomis sąlygomis ciklą.

Išgyvenimo paketo paskirtis – ekstremalioje situacijoje turėti pačias būtiniausias priemones, kurios padidintų tikimybę Jums išsaugoti savo sveikatą ir gyvybę.

Tokių situacijų nutinka ir civiliams, ir kariams. Štai 2012-ųjų gegužę Alytaus rajono Punios šile vykusiose orientavimosi varžybose pasiklydo dešimties metų berniukas. Iki sutemų jo rasti nepavyko. Vaikui teko vienam, be šiltų drabužių, nors buvo vos aštuoni laipsniai šilumos, vandens ir ugnies praleisti visą naktį. Gerai, kad viskas baigėsi sėkmingai.

1945 m. vykusiose Žuvinto Palių partizanų ir sovietų kariuomenės kautynėse mūsų kovotojai net šešias paras praleido be maisto, tik vandens turėjo iki valiai.

IŠGYVENIMAS / 1

- ① Uoksas su pistoletine rankenėle
- ② Dėtuvė
- ③ Apsodas
- ④ Liepsnos slopintuvas
- ⑤ Vamzdis
- ⑥ Dujų stūmoklis
- ⑦ Gražinančioji spyruoklė su strypu
- ⑧ Spyna
- ⑨ Užtaisymo rankenėlė

Straipsnį apie HK416 skaitykite p. 32

Šaulių vertybės – Tėvynė ir jos laisvė

Lukas Pileckas

Jurbarko r. laikraščio „Šviesa“ žurnalistas

LDK Kęstučio šaulių 7-oji rinktinė Jurbarko Petro Paulaičio šaulių 1-oji kuopa. Nors daliai jaunimo šis pavadinimas nežinomas, būriui jaunų žmonių apsisivilkti uniformą su Šaulių sąjungos skiriamaisiais ženklais – garbė. Slepiausių spalvų rūbais vilkintys vaikinai ir merginos ne tik mokosi karybos, dalyvauja šventėse, važiuoja į stovyklas ir pratybas. Rusijai užpuolus Ukrainą ir vis dažniau karine jėga grūmojant Europai bei NATO, šis jaunimas nedvejoja – svarbiausios gyvenimo vertybės – Tėvynė ir laisvė. „Karyba jaunimui įdomi, jiems tai – naujas iššūkis, kuris reikalauja ištvermės, drąsos, bendravimo, bendradarbiavimo, komandinio darbo, vadovavimo įgūdžių. Viso to reikia ne tik šaulių ir savanorių pratybose, karinėse stovyklose, bet ir dalyvaujant valstybinėse šventėse. Įspūdį jaunimui daro ir uniforma bei karinė drausmė“, – sako būrio vadas Marius Jazukevičius, P. Paulaičio 1-osios kuopos 2-ojo būrio vadas.

Daugiausia iš Jurbarko Antano Giedraičio-Giedriaus gimnazistų suformuotam būriui motyvacijos kariškam gyvenimui netrūksta. Juolab kad jaunimo užsiėmimą palaiko ne tik artimieji, bet ir mokykla. „Maloniai nustebino, kad gimnazija skyrė lėšų uniformoms, maskuojančioms prie-

monėms, kitiems reikmenims įsigyti. Bet koks palaikymas jaunimą motyvuoja eiti pirmyn, tobulėti ir siekti tikslų“, – įsitikinęs karininkas. Todėl kiekvieną trečiadienį Jurbarko, Ugniagesių gatvėje, pusę trijų susirenkantys jaunieji šauliai laukia kiekvieno, kurį domina karyba ir kitokia prasminga veikla.

Kaip ir kodėl jaunuoliai tampa Šaulių sąjungos nariais, kas paskatina laisvalaikį skirti mokymams, kursams, paklauskime jų pačių:

Naujos pamokos bei veiklos jaunimui itin patrauklios

Deira Jakaitė

Į mokyklą atėjo vadas ir pasiūlė prisijungti prie šaulių. Kurį laiką ieškojau įdomios veiklos, todėl ir nuėjau. Linksmiausia buvo, kai per pirmą susitikimą pasiūlė savaitei išvažiuoti į stovyklą Sakalinėje. Iškart, net nepasitarusi su mama, pasakiau, kad važiuoju. Vadas perklausė kelis kartus, ar tikrai galėsiu, o aš žinau, kad taip, nes mama kaip tik norėjo, kad rasčiau kokią nors įdomią veiklą, ir leido rinktis pačiai. Mama pritaria šauliams, ji pritaria viskam, kas nekenkia sveikatai. O su draugais vis pasijuokiams, kad eisiu kariauti, tačiau iš jų nejaučiu nei neigiamo požiūrio, nei kokio nors ypatingo palaikymo. Nors gavusi uniformą pasigirti lėčiau pas draugę, ir kartu pasidžiaugėme.

Apie tėvynę ir patriotiškumą. Nemėgstu sakyti banalybių. Todėl pasakysiu tiek – patriotiškumas man yra tai, kai savo šalį gerbi ir neleidi užsieniečiams susidaryti blogos nuomonės apie ją, nors žinai, kad ne viskas čia yra gerai. Nors ir matau savo šalyje galybę minusų, prireikus padėčiau savo šaliai tiek, kiek galėčiau. Tėvynė man yra šalis, kurios pilietybę labiausiai vertinu. Ateities su kariuomene sieti neplanuoju. Nors yra buvę minčių apie karo mediciną ar žurnalistiką.

Mindaugas Paulauskas

Nusprendžiau prisijungti prie šaulių todėl, kad mane nuo mažumės domino kariškas gyvenimas ir kariška veikla. Taigi, kai sužinojau apie šaulių organizaciją, nieko nelaukęs tapau nariu – pradėjau važinėti į pratybas, stovyklas, sąskrydžius. Šaulių sąjungoje man patinka viskas, o pirmiausia tai, kad šauliai – tarsi viena didelė, tvirta šeima.

Tėvai į mano sprendimą prisijungti prie organizacijos reagavo ramiai, pritarė man, sakyčiau, netgi džiaugėsi. Draugai – taip pat. Nuo mažens esu patriotas, todėl tėvynė man yra viskas – nekeisčiau jos į nieką kitą, ji vienintelė tokia. Lietuvos radijo laidos „Tikri vyrai“ vedėjas Marijus Žiedas pasakė: „Vis dėlto, kokia graži yra Lietuva, ji vienintelė tokia, ir nenorėčiau gyventi niekur kitur.“ Šie žodžiai man labai patiko ir aš jiems pritariu šimtu procentų. O savo ateitį sieju su kariuomene, po mokyklos baigimo eisiu į bazinius karinius mokymus, o po jų – į Lietuvos karo akademiją.

Emilija Semaškaitė

Jaunųjų šaulių veikla mane sudomino kariška drausme ir uniforma. Kai matydavau pasitempusius kareivius per šventes, panorau kažką panašaus išbandyti. Bet labiausiai mane traukė tai, kad šaulys turi būti pasitempęs, tvarkingas, tolerantiškas, drausmingas, disciplinuotas, neabejingas savo tautos istorijai, atsaikingas už jos dabartį ir ateitį, jautrus silpniesiems už save. Juk toks ir turėtų būti kiekvienos šalies pilietis.

Šioje organizacijoje man patinka viskas, nes niekada nebūna taip, jog būtų nuobodu, visada daug įvairiausių veiklos – mokomės rikiuotės pagrindų, dirbame su žemėlapiu, važiuojame į šaulių sąskrydžius, pratybas, dalyvaujame šventėse, mokinamės maskuotės, šaudyti, taip pat laukia fiziniai išbandymai, žygiai.

Nuostabu būti šaule, kai visi čia yra tokie draugiški, komunikabilūs! Čia susiradau tikrai nuostabių draugų ne tik iš Jurbarko, bet ir kitų Lietuvos miestų.

Tėvai man neprieštaravo, nebandė atkalbėti, leido rinktis tokią veiklą, kuri mane domino, o draugams buvo įdomu plačiau sužinoti, kai kurie net užsimanė patys tapti šauliais.

Tėvynė man – tai ne tik skambus žodis, lydintis mus nuo gimimo iki mirties, tai daug daugiau. Jame telpa visa tai, kas mus supa – tai mūsų namai, gimtoji žemė, vien šis žodis iškart primena mums brangiausius žmones.

Patriotiškumas turi glūdėti kiekvieno žmogaus širdyje, juk kiekvienas buvo sutvertas jam skirtoje žemės dalyje, kur jis ir turėtų įleisti savo šaknis, mylėti, puoselėti, gerbti, saugoti savo tėvynę. Niekas kitas to nepadarys, tik mes patys, pradėdami kiekvienas nuo savęs, rodydami kitiems gerą pavyzdį!

Buvau pradėjusi mąstyti, kuo ateityje norėčiau užsiimti. Minčių buvo tikrai daug, galvojau ir apie kariuomenę, ir apie Valstybės sienos apsaugos tarnybą, policiją.

Odri Miserevičiūtė

Mane sudomino karinė veikla ir tai, kad priklausydama Šaulių sąjungai išbandau save įvairiose situacijose, atrandu save, išmokstu daug naujų dalykų, kurių galbūt prireiks ateityje, jaučiuosi esanti visumos dalis, susipažįstu su įdomiais, draugiškais žmonėmis, naujingai, įdomiai praleidžiu laisvą laiką, imu labiau suvokti, ką reiškia žmogui tėvynė.

Ilgai galvojau, kas organizacijoje nepatinka, tačiau nesugalvojau nieko, išskyrus tai, jog sunku ilgėliau nematyti žmonių, su kuriais susipažinau stovyklose, šaskrydžiuose. Kiekvieną trečiadienį renkamės, o vadas moko įvairių dalykų, pavyzdžiui, kaip nustatyti koordinatas, kaip elgtis su žemėlapiu, kaip maskuotis ir prisitaikyti prie aplinkos. Kartais žiūrime skaidres, kalbame apie karinę techniką, maskuotę, karinius laipsnius. Mokomės komandų, rikiuotės.

Vėliau mokysimės šaudyti, tačiau šaudymo patirties įgyjame ir stovyklose, pratybose. Per pratybas, stovyklas ir šaskrydžius, kaip minėjau, susipažįstame su žmonėmis, įgyjame patirties, išmokstame naujų dalykų, patikriname įgytas žinias, įgyjame punktualumo. Šiuo metu mes ne tik dalyvaujame įvairiuose renginiuose, tačiau randame laiko tvarkyti gautas patalpas, mokyti.

Visi labai stebėjosi mano sprendimu prisijungti prie šaulių, tačiau niekas neprieštaravo, palaikė, kiti net patys susidomėjo, ėmė klausinėti, ką veikiamo per užsiėmimus. Prieš tai daug metų šokau, o kai staiga perėjau prie karinės veiklos, daug kas nustebė. Mano sesuo ne kartą sakė: „Kartu augom, ten pat gyvenom, žiūrėk: aš – su gydytojos chalatu, o tu – su karine apranga.“

Tėvyne man yra brangi vieta, kurioje augau, prie kurios prisirišau, jaučiuosi esanti ten, kur ir privalau būti. Man labai gaila tų žmonių, kurie norėdami geriau gyventi emigruoja, nes iš patirties žinau, jog kitose šalyje jautiesi lyg nesavas ir sutikęs lietuvių elgiesi su juo lyg su pačiu artimiausiu žmogumi. Patriotiškumas yra labai svarbus, jeigu jis netampa šovinizmu. Gerbiau ir gerbsiu savo tėvyne, kalbą, kultūrą, istoriją, tautą.

Egidijus Grygolaitis

Visada norėjau kuo anksčiau prisijungti prie kokios nors karinės struktūros, ir šauliai pasirodė pati tinkamiausia. Patraukė disciplina, bendradarbiavimas su kariuomene ir, be abejo, šaudymai. Labiausiai džiugina bendraminčių gausumas, aktyvumas bei draugiškumas: susitikus pratybose ar šaskrydžiuose visi elgiasi tarsi seni pažįstami. Įdomu mokytis karinių strategijų, veiksmų. Kol kas neteko susidurti su kuo nors, kas nepatiktų, ir tikiuosi – neteks.

Tėvai reagavo gan ramiai, tiesa, dėdė, tarnaujantis kariuomenėje, minėjo, kad gali tekti smarkiai paplušėti, ypač vasarą bei žiemą. Draugai taip pat nesureagavo ypatingai, tiesiog palinkėjo sėkmės. Tiesa, pamatę su uniforma visada nustemba ir šypteli.

Tėvynė, kaip tikriausiai ir kiekvienam, yra namai, o namuose visada geriausia. Na, o patriotiškumas kaip vertybė būdingas kiekvienam, kas brangina tē-

vynę. Ateitį tikrai siesiu su kariuomene. Ketinu stoti į Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademiją, o po to – daug galimybių. Tiesa, po susitikimo su karininkais iš Jungtinių Amerikos Valstijų kilo minčių apie tarnybą šios šalies kariuomenėje. Nors užsieniečiui ten sudėtinga, tačiau karjeros galimybės didelės, o ir būti bene stipriausios kariuomenės dalimi – malonus jausmas.

Auksė Virbauskaitė

Sužinojau apie šaulius vasaros pabaigoje, kai su drauge dalyvavome jų rengiamoje stovykloje Sakalinėje. Ten susidomėjau šaulių veikla. O mokslo metų pradžioje buvo įkurtas šis šaulių būrys gimnazijoje. Smagu, kad visi esame kaip viena šeima, kad turime labai daug veiklos. Dalyvaujame šaulių šaskrydžiuose, pratybose, valstybinėse šventėse.

Tėvams patiko mano noras tapti jaunąja šaule. Draugai iš pradžių nustebė. Jie dar nebuvo girdėję apie Šaulių sąjungą, bet papasakojo apie veiklą irgi susidomėjo. Šiandien dar nežinau, ar siesiu savo ateitį su kariuomene, nors karinė veikla šiuo metu domina, bet nesu tikra ar tai – mano profesija.

Man tėvynė yra namai. Toks kraštas, į kurį visada norėsiu sugrįžti, kad ir kur nuvykčiau.

Karolis Gyls

Šauliu tapau norėdamas turėti naujos veiklos ir patirti nuotykių. Atėjęs į Šaulių sąjungą supratau, kad to tikrai netrūks. Organizacijoje labiausiai patinka visų narių draugiškumas ir vienas tikslas – tarnauti tėvynės labui. Nepatinka tai, kad organizacijoje trūksta uniformų.

Su šauliais būna labai daug veiklos: važinėjam į pratybas, būna šaskrydžiai, kuriuose susitinki su draugais, daug įdomios veiklos.

Kiekvieną savaitę renkamės savo būryje ir mokomės apie maskuotės būdus, karinius laipsnius, topografiją.

Tėvai labai palaikė mane, o draugai klausinėjo, kas tai yra, ir patys susidomėjo šaulių veikla.

Patriotiškumas man yra tėvynės gerbimas ir puoselėjimas. Norėčiau sieti savo ateitį su kariuomene, todėl ir atėjau į šaulius, kad įgyčiau pradmenų ir suprasčiau, kas tai yra.

Nori save išbandyti – leiskis į pavasario žygį

Stasys Pauliukas

*Žemaitijos šaulių 8-osios rinktinės Mažeikių 1-osios kuopos
8-ojo jaunųjų šaulių būrio vadas*

Pavasariį Žemaitijos šaulių 8-osios rinktinės Mažeikių 1-osios kuopos Kalnėnų, Sodų ir Tirkšlių pagrindinių mokyklų jaunieji šauliai išsiruošė į žygį Tirkšlių apylinkėmis. Lydimi savanorių, pučiant stipriam vėjui ir drebiant sniegui iš Mažeikių jaunuoliai patraukė link Tirkšlių. Oro sąlygos – itin tinkamos jaunųjų šaulių išbandymams.

Visus pralenkė Tirkšlių būrio jaunieji šauliai, turėję užduotį surengti pasalą. Letenių gyvenvietės pakraštyje įvyko pirmasis užpuolimas, taigi būriams teko parodyti sugebėjimus susidūrus su priešu. Sėkmingai apsigynę būriai žygiavo toliau link Jonaičio miško, kur sulaukė dar vieno priešo išpuolio. Priešai pasinaudojo garsinių užtaisų ataka ir nemenkai išgąsdino atėjusius į stovyklą būrius. Žygyje dalyvavo ir būsimieji šauliai, todėl šis išbandymas jiems buvo gana rimtas, o daugiau patyrusiesiems smagus.

Miško stovyklavietėje išsirikiavo 58 dalyviai ir rikiuote patraukė prie paminklo laisvės kovotojams, kur visų akivaizdoje jaunojo šaulio pasižadėjimo žodžius ištare E. Urbelytė, tapusi Kalnėnų būrio nare.

Salomėja Mikutytė

Žygio dalyvė 2gb klasės mokinė

Varnių Motiejaus Valančiaus gimnazijos jaunieji šauliai dalyvavo 25 kilometrų mokomajame žygyje Varniai–Kūjainiai–Pavandenė–Ožtakiai–Varniai.

Pirmojo sustojimo – Spigino rago aikštelėje – metu suskirstyti į skyrius iki žygio pabaigos rinkome taškus. Pirmoji užduotis, už kurią jų gavome, buvo naktinės orientavimosi varžybos – teko surasti žemėlapyje pažymėtas vietas. Sėkmingai įveikę užduotį žygiavome toliau. Staiga linksmas kelionės dainas nutraukė sprogimo garsas. Mums pranešė, kad „sužeisti“ trys žmonės, kuriems turi būti suteikta skubi pirmoji pagalba. Pasidarę neštuvus nunešėme „ligonius“ į reikiamą vietą – užduotį įvykdėme tinkamai ir greitai. Pasiekę kelionės tikslą – Pavandenę – įsikūrėme ir patraukėme link Pavandenės alkakalnio. Ten išbandėme jėgas žaisdami orientacinį žaidimą užrištomis akimis. Grįžę atgal dainavome patriotines dainas, dalyvavome šaškių varžybose, o vėliau žiūrėjome filmą „Kai aš buvau partizanas“.

Tik sumigus nugriaudėjo sprogimas. Visi nedelsdami apsirengėme, įsispyrėme į batus ir išbėgė į lauką sustojome į iš anksto nustatytus postus. Šįkart viskas įvyko ne taip, kaip turėjo įvykti. Puolimo nebuvo, todėl grįžę į vidų saldžiai miegojome toliau.

Ryte po mankštos turėjome įdomios veiklos. Būrio vadas S. Jogminas surengė šaudymo pneumatiniu

Žygyje tenka atsiminti visas šauliškas pamokas

Kol vieni dalyvavo šaudymo varžybose, žvalgė apylinkes, kiti prie laužo bendravo, kepė atsineštas bulves ir dešreles. Būsimiems jauniems šauliams daugiau nei 20 km žygis tapo visai nemenku išbandymu: buvo ir nutrintų kojų, ir sušalususių rankas. Tačiau tai jaunuolių neatbaidė. Dešimt žygyje dalyvavusių moksleivių patvirtino norą tapti organizacijos nariais. Gera, kai mūsų gretas papildė sunkumo nebijantis jaunimas.

pistoletu varžybas, o A. Bajorūnas kiekvieną skyrių mokė, kaip reikia elgtis su kompasu: nustatyti atstumus, apskaičiuoti medžių, stulpų aukščius. Grįždami namo stabtelėjome Pavandenės miestelio centre prie Lietuvos nepriklausomybės paminklo, kur nusipelnusieji gavo apdovanojimus. Pakeliui aplankėme Gaudkalnį, Daukantų koplyčią ir su plevėsuojančia vėliava paržygiavome į Varnius. Grįžome pavargę, bet tai nesvarbu. Svarbiau tai, kad tikslas pasiektas. Dauguma jaunųjų šaulių žygį su malonumu pakartotų.

Kuopų archyvo nuotraukos

Išbandėme jėgas žaisdami orientacinį žaidimą užrištomis akimis

Aurimas Butkauskas

Lazdijų Motiejaus Gustaičio gimnazijos jaunas šaulys

Per pavasario atostogas Lazdijų Motiejaus Gustaičio gimnazijos ir Šventežerio mokyklos jaunieji šauliai, vadovaujami Kęstučio Pilecko, išsirengė į pėsčiųjų žygį „Pažink savo kraštą“ Lietuvos–Lenkijos pasieniu.

Mokyklinis autobusiukas jaunuosius šaulius nuvežė į Valstybinės sienos apsaugos tarnybos Lazdijų rinktinės štabą, kur jaunuoliai buvo supažindinti su pasieniečių veikla, pareigūnų kasdienybe, ginklais, specialiosiomis priemonėmis, galimybėmis tapti profesionaliais sienos saugotojais. Visiems įspūdį paliko parodomoji kinologų Roberto Maziuko ir Virginijaus Navicko dresuojamų keturkojų programa. Po jos, susiskirstę į tris komandas, pradėjome žygį. Pirmoji komanda su jaunųjų šaulių vadu Laurynu Račkausku priešakyje žygeivius vedė iki buvusios Galinių užkardos. Čia jaunųjų šaulių vadas K. Pileckas trumpai papasakojo apie rokadinį kelią ir Galinių vietovės istoriją. Tada vadovavimą perėmė antroji komanda (vadas – Einoras Kelmelis), kuri nuvedė iki Pietų Lietuvos partizanų srities vado, Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio gynybos pajėgų vado brg. gen. Adolfo Ramanausko–Vanago tėviškės – Bielėnų kaimo. Atvykę į šią istorinę vietą jautėmės ypač pakylėti. Juk stovėjome ant pamatų namo, kuriame nuo 1921 metų gyveno iškili asmenybė – kovotojas už savo šalies laisvę.

Pailsėję tęsėme žygį. Vadovavimą perėmė trečioji komanda ir Aurimas Butkauskas. Ši kelio atkarpa buvo ilgiausia. Būdviečio kapai – mūsų finišo taškas. Nors buvome pavargę, sušlapę ir purvini iki ausų, tačiau sukvarkėme Lietuvos savanorių P. Mickevičiaus ir S. Povilausko kapus bei tylos minute pagerbėme jų atminimą. Aplankėme ir knygnešio Jono Kaluškevičiaus kapą.

Grįždami namo dalijomės patirčių bei patyrimų akimirkomis. Nors žygio metu tai lijo, tai snigo ir pūtė žvarbus vėjas, visi buvome laimingi, nes įveikėme pėsčiomis aštuoniolika kilometrų. Ypač patiko, kad turėjome progos pabūti vadais, vedliais, saugais. Kiekvienas galėjome pasitikrinti savo ištvermę, topografines, taktines žinias, geriau pažinome ir daugiau sužinojome apie Lazdijų kraštą.

Galime pasigirti, kad šios pavasario atostogos mums buvo pačios geriausios!

Blogas oras šaulių žygiui nėra kliūtis

Kas naktį vyksta mokykloje?

Augustė Stirbytė

LDK Kęstučio šaulių 7-osios rinktinės Vyties kryžiaus kavalieriaus Antano Straukos 7-osios kuopos jaunoji šaulė

Laikytis tradicijų ir jas puoselėti – itin šauliška. Laukuvos jaunieji šauliai esamas papildo naujomis, t. y. kuria savas ir ketvirtą kartą iš eilės organizuoja tradiciniu įvardytiną renginį „Jaunųjų šaulių naktis mokykloje“. Tikslas – ne pramogauti, o rimtai mokytis bei gilinti žinias, reikalingas kiekvienam jaunajam šauliui.

Naktį mokykloje leidome ne vieni, o kartu su svečiais – Žemaičių apygardos 3-iosios rinktinės 308-osios pėstininkų kuopos kariais savanoriais ir jų vadu vyr. lt. Kęstutiu Dembinsku bei Šilalės S. Girėno šaulių 3-iosios kuopos jaunaisiais šauliais. Savanoriai buvo atsivežę pistoletų, automatinių ginklų, kulkosvaidių, granatsvaiddį. Visus ginklus pabandėme išardyti, surinkti.

Ilgavę šiek tiek praktikos skubėjome susirungti krepšinio 5X5 ir tinklinio 6X6 varžybose. Kaip ir praejusiais metais, krepšinio varžybas laimėjome. Gaila, bet tinklinio pralaimėjome. Nenusimename, nes turime laiko bei noro tobulėti. Vėliau vyko rikiuotės ir šaudymo pratybos. To mokė būrių vadai. Iš vaikinių taikliausiai šaudė Žygimantas Gružinskas, o taikliausios merginos, pasirodo, esančios Dovilė Račkauskaitė, Ernesta Košytė ir Margarita Knystautaitė.

Jaunasis šaulys Almantas Auškalnis dalijosi patirtimi bei parodė, kaip reikia risti „šoto“, „avies ausų“, „markės“, „piemenų“ ir kitokius mazgus. Vėliau dalyvavome „foto medžioklėje“: Laukuvos miestelyje reikėjo ieškoti įdomių objektų ir prie jų pasidaryti „asmenukę“. Tokia užduotis leido geriau pažinti Laukuvą.

Pavargę sulindome į miegmaišius ir žiūrėjome karinės tematikos filmus. Labiausiai pailsę šauliai filmus iškeitė į miegą.

Dėkojame kariams ir jų vadui už žinias, o savo kuopos vadui Ernestui Burčui – už pastangas šaulišką veiklą paversti įdomia bei nepamirštama.

Tą naktį galėjome ginklus išardyti ir sudėti

Jaunojo šaulio G. Matulionio atminimą pagerbė sporto aikštelėje

Jau trylikti metai, kai Druskininkuose vyksta jaunojo šaulio Giedriaus Matulionio atminimo rankinio turnyras, skirtas prisiminti ir pagerbti tragiškai žuvusį jaunuolį. Tėvai, mokytojai, klasės draugai, mokėsi kartu Druskininkų „Senamiesčio“ vidurinėje mokykloje, ir šandien puikiai mena Giedriaus svajonę – studijuoti Karo akademijoje. Savo tikslo vaikinai siekė kryptingai: treniravosi sporto mokykloje, dalyvavo respublikinėse, tarptautinėse rankinio varžybose. Žaisdamas vartininko pozicijoje 1995–1998 m. jis tapo Lietuvos vaikų rankinio pirmenybių čempionu, 1999 m. – Lietuvos jaunučių rankinio pirmenybių nugalėtoju, tarptautinio jaunučių rankinio turnyro Vokietijoje III vietos laimėtoju. Giedrius visada rasdavo laiko aktyviai dalyvauti Lietuvos šaulių sąjungos veikloje, siekė tobulėti, eidamas savo tikslo – tarnavimo Tėvynei – kryptimi.

Kovo viduryje Druskininkų sporto centro salėje vykusiame 13-ajame tarptautiniame turnyre dėl Lietuvos kariuomenės sporto klubo įsteigtų taurių šiemet varžėsi Alytaus sporto ir rekreacijos centro, Vilniaus sporto mokyklos „Tauras“, Baltarusijos (Minsko), Garliavos, Kauno „Gajos“ ir Druskininkų sporto centro rankinio komandos. Turnyrą organizavo ir rėmė Lietuvos šaulių sąjunga, Druskininkų savivaldybė, Lietuvos kariuomenės sporto klubas, Druskininkų vandens parkas.

Džiaugiamės, kad antrosios vietos laimėtojų komandos didžiąją dalį žaidėjų sudaro jaunieji šauliai

Po įnirtingų kovų trečiąją vietą iškovojo Alytaus, antrąją – Druskininkų, o turnyro nugalėtoja tapo vilniečių komanda. Džiaugiamės, kad sidabrinės komandos didžiąją dalį žaidėjų sudaro jaunieji šauliai.

Po turnyro apdovanojimus geriausiems vartininkams ir žaidėjams įteikė Giedriaus tėvai Antanas ir Valė Matulioniai. Lietuvos šaulių sąjungos vadas ats. plk. lt. Liudas Gumbinas visus turnyro žaidėjus apdovanojo marškinėliais.

**Karininko A. Juozapavičiaus
šaulių 1-osios rinktinės archyvo nuotr.**

„Trimito“ informacija

Šauliškas sąskrydis – ugdyti ištvermę ir valią

Ats. kpt. A. Veikšys

Alfonso Smetonos šaulių 5-osios rinktinės

Rokiškio jaunųjų šaulių 9-osios kuopos vadas

Rokiškio rajono jaunieji šauliai pavasarį pasitiko itin aktyviai – Kamajų Antano Strazdo gimnazijoje surengė sąskrydį. Jame dalyvavo Rokiškio, Obelių, Pandėlio, Juodupės, Kamajų jaunieji šauliai, Rokiškio rajono policijos komisariato pareigūnai, KASP Vyčio apygardos 506-osios kuopos kariai savanoriai ir Rokiškio Juozo Tūbelio progimnazijos skautai.

Jaunųjų šaulių ir skautų komandos varžėsi šaudymo, smiginio, baudų mėtymo, estafetės rungtyse.

Gera sekėsi Rokiškio 9-osios kuopos Obelių būrio ir Pandėlio 13-osios kuopos jauniems šauliams. Tačiau pirmoji vieta ir nugalėtojų taurė buvo tik viena – ji atiteko patiems geriausiems – pandėliečiams, pasižymėjusiems ne vienoje rungtyje. Taikliausiai šaudė ir baudas mėtė pandėliečiai Saulius Sarapas ir Mantas Babilius, estafetę greičiausiai įveikė to paties miestelio jaunieji šauliai, o smiginio rungtyje nugalėjo obelietis Ernestas Pašakarnis.

Draugiškose tinklinio varžybose šiemet nugalėjo jaunųjų šaulių rinktinė komanda, o karių savanorių prizas geriausiam žaidėjui įteiktas Rokiškio 9-osios kuopos jaunajam šauliui Justui Bieliūnui.

Partizaninio karo diskursai šiandien, arba pasakojimas apie dvi Lietuvas

Lietuvos centrinio valstybės archyvo nuotr.

Mindaugas Nefas

*LŠS CV narys, Vytauto Didžiojo universiteto doktorantas
Lietuvos edukologijos universiteto dėstytojas*

Partizanai, miško broliai, žaliūkai, miškiniai, laisvės kovotojai – skambūs pavadinimai, skirti apibūdinti moterims ir vyrams, kuriems Antrasis pasaulinis karas Europoje nesibaigė 1945 m. gegužės 8 d. Šiais kreipiniais vadinti asmenys išliko ištikimi nepriklausomos Lietuvos idėjai kaip ir šimtai tūkstančių jų rėmėjų, ryšininkų. Už šią svarbią ir nekvestionuojamą misiją okupantai suteikė visai kitą – banditų – vardą. Taigi ryškiai matyti skirtinga vertinimo sistema. Šis straipsnis yra apie dvi Lietuvas ne tik dėl skirtingų kreipinių. Jis toks, nes nepriklausomos Lietuvos idėja nemirė po 1940-ųjų okupacijos. Ji liko gyva ir puoselėjama... po žeme.

Žymus Pietų Lietuvos partizanas Lionginas Baliukevičius–Dzūkas savo dienoraštyje užrašė tokias eilutes: „Mūsų šitas miško kampas tikra, anot rusų, „banditų“ landynė. Jau kelias dienas dviejuose bunkeriuose būna apie 13–14 žmonių. Joks žmogus nenujaučia, kad čia, po žemėmis, tiek daug gyvų būtybių knibžda. Keista kartais, kai pagalvoji: štai žmonės viršų važinėja, malkas kerta ir nieko nenujaučia.

Apie mūsų bunkerį tikras jovalynas. Neseniai apie tris ištisas dienas kaimiečiai ant bunkerio lubų pjovė medžius. Kai su kaladėmis važiuodavo per angą, atrodydavo, kad net anga gali įlūžti.“ Nedidelis epizodas byloja svarbų reiškinį: po 1940 m. oficialiai Lietuvos nebuvo, šioje vietoje buvo Lietuvos Sovietų Socialistinė Respublika (LSSR) ir Ostlandas (taip vadinota nacių okupuota teritorija, į kurios sudėtį buvo įjungta Lietuva). Tačiau po žeme Lietuva buvo laisva. Į pogrindį pasitraukė įvairaus socialinio statuso, amžiaus, išsilavinimo ir karinio patyrimo asmenys. Jiems negaliojo okupantų primesti įstatymai, nes jie buvo laisvi ir kovojo, kad tą laisvę vėl jaustų likusi visuomenės dalis.

„Dvigubos Lietuvos“ teoriją pagrindžia dvi egzistavusios grupės: LSSR „liaudies gynėjai“ ir miško broliai, kurie rėmėsi Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio Tarybos deklaracijoje išsakyta mintimi: „LLKS Taryba <...> okupacijos metu yra aukščiausias tautos politinis organas, vadovaujantis politinei ir karinei tautos išsilaisvinimo kovai.“ Bet žmonės visuomet žino, kas yra tikrieji didvyriai, todėl partizanų kovos apdainuotos kaip herojiškos (dainos ir eilės apie herojus kuriamos nuo Antikos laikų), tuo tarpu apie stribus ir kitus tariamus „liaudies gynėjus“ išliko nebent tokios eilutės: „Kai stribai į kaimą eina padaryti kratą,/ stalčiui ieško jie banditų, bliūde automatų./ Lipa stribas

ant pirkios tik lašinių randa,/ visus banditais vadina ir iš galo kanda.“ Net ir šiandien egzistuoja skirtingi požiūriai į šį svarbų mūsų istorijos periodą.

Partizaninio karo istorija Lietuvai atgavus nepriklausomybę po 1990-ųjų išgyvena kaitos laikotarpį, nes susilaukia nemažai priešiško vertinimo. Tad kyla esminis klausimas: kodėl mes net ir prabėgus 25-eriems metams vis dar galvojame klisėmis, kurias mums primetė okupantai, kurie žudė, kankino ir trėmė Lietuvos gyventojus? Bet šviesioji šio reikalo pusė yra! Jaunoji karta šiandien vis dažniau susidomi šiuo istoriniu laikotarpiu: organizuojami pėsčiųjų žygiai partizanų keliais, aktyvaus žiūrovų susidomėjimo susilaukė Vytauto V. Lansbergio filmas „Trispalvis“ bei Jono Ohman su kompanija pastatytas filmas „Nematomas frontas“, žaliųjų juostelių akcija, klausytojai, visuomet užpildantys auditorijas, jei kalbama apie partizaninį karą – visa tai rodo, kad partizaninio karo tema išgyvena pakilimo laikotarpį. Mes pradėdame įsisąmoninti, jog žaliūnų istorija yra pasakojimas, kuris vertas bestselerio, holivudinio filmo, bet svarbiausia – amžinos atminties.

Lietuvos visuomenė į partizaninį karą žiūri iš trijų skirtingų pozicijų. Pirmosios – „*Teigiamos/Herojinės*“ – pozicijos besilaikantys žmonės partizanus regi kaip teisėtus Lietuvos nepriklausomybės gynėjus, dažnai neįžvelgdami jokių partizanų minusų. Antroji – „*Neutrali/Abejinga*“. Būtina pastebėti, kad nemaža visuomenės dalis visiškai nesidomi istorija, tad jiems ar Karaliaus Mindaugo, ar Liublino unijos, ar partizaninio judėjimo laikai suteikia faktiškai lygiai tiek pat emocijų. Visa tai priskiriama „labai labai senų“ laikų kategorijai, nesuteikiančiai naudos šiandieniniame gyvenime. Trečiosios – „*Neigiamos/banditų*“ – pozicijos atstovams bene labiausiai sovietai „praplovė“ smegenis, kryptingai formuodami neigiamą požiūrį į karą po karo Lietuvoje.

Žinoma, reikia atkreipti dėmesį, jog net ir šių trijų pozicijų žmonės pakankamai skiriasi vieni nuo kitų, pavyzdžiui: „*Teigiamos/herojinės*“ pozicijos atstovai varijuoja nuo partizanų kovą mistifikuojančių ir iškeliančių aukščiau visko vertinimų ir žmonių, kurie racionaliai ir blaiviai vertina buvusių istorinius įvykius. Neišvengiamai kiekvienas iš mūsų linkstame į vieną ar kitą poziciją. Svarbu atsakyti į kitą klausimą: kodėl atsirado tokios vertinimo „žirklės“? Mano nuomone, yra trys esminės priežastys.

Pirma, SSRS kryptingai ir nuosekliai stengėsi kompromituoti partizaninį judėjimą, pasinaudodama propagandinėmis priemonėmis ir operatyviniais veiksmais. Ir ši propaganda egzistuoja iki mūsų dienų. Bene geriausiai žinomas tokios propagandos kūrinys – režisieriaus Vytauto Žalakevičiaus filmas „Niekas nenorėjo mirti“, kurį labai kryptingai, be jokių aptarimų ar pažymėjimo, jog tai sovietinė propaganda, net kelis kartus per metus rodo nacionalinis transliuotojas LRT. Nėgano to, šis filmas dažniausiai yra vadinamas vienu iš geriausių lietuviškų kino filmų! Žinoma, galite sakyti, kad ten daug metaforų – bet visa tai tik bergždžias mėginimas save pateisinti susiklaidinus kino ekrane pamačius bėgiojantį baltą kiškį. O ką matydamas tokį filmą gali suprasti mokinys? Partizanai žudė žmones ir įsikandę dešros ga-

balą gąsdino kaimo merginas? Tad ar siekiame tokio partizano įvaizdžio?

Antra, partizanų vykdyti karo lauko teismo nuosprendžiai ne visuomet buvo protokoluojami, tokie dokumentai išliko tik fragmentiškai. Tai leidžia kelti nuogastavimus dėl keletui tūkstančių civilių, kuriuos nužudė partizanai. Tačiau reikia neužmiršti kelių dalykų. Lietuvoje vyko karas po karo, bet ne pilietinis karas, kaip norėjo parodyti sovietai. Bet kokio karo metu neišvengiamai žūsta civiliai. Labai svarbu, jog SSRS saugumo tarnybos stengėsi išplėsti savo agentų ir patikimų asmenų tinklą kuo plačiau, todėl dažnai jų informatoriais tapdavo ne tik vyrai, bet ir moterys bei jų vaikai. Iki šiol nėra tiksliai sutariama, kiek tarp nužudytų civilių asmenų buvo išdavikų, o kurie buvo nužudyti be pagrindo. Ir, žinoma, neverta pamiršti MGB agentų – smogikų veiklos, kurių misija buvo persirengus partizanais teršti partizanų vardą keliant sumaištį Lietuvos kaimuose – žudant ir apilėšiant vietos gyventojus.

Ir **trečia priežastis** – „Stokholmo sindromas“. Tai psichologinis reiškiny, kai įkaitai imasi ginti ir teisinti savo užpuolikus. 1990 m. kovo 11 d. atkūrus Lietuvos valstybę netrukus dalis visuomenės tarsi atsitokėjo ir pradėjo teisinti okupantus, esą šie mums norėjo tik gero: kelius nutiesė, pastatė mokyklas, kolūkius ir dar daug visko. Tad ši visuomenės dalis ėmė ginti sovietmetį, buvo pradėta kalbėti, jog ir sovietmečiu „mes dirbome Lietuvai“. O taip atsitiko, nes susidūrė su vakarietiška kultūra supratome, jog esame „homo sovieticus“ ir pamėginome grįžti atgal, nes prie vakariečių atrodėme prastai, ypač materialinių gėrybių atžvilgiu.

Šios trys priežastys lemia, jog internetiniuose komentaruose po straipsniais apie Lietuvos partizanus vis dar galime rasti tokius komentarus: „Kokie ten partizanai. Banditai, ir tiek. Tiksliau, banditai buvo ir vieni, ir kiti. Dieną vieni ateina, naktį – kiti. Tad paprasti žmonės gyvenimo tiesiog neturėjo, ir viskas. Man senelis pasakojo.“ Mūsų šeimų istorijos dažnai neleidžia racionaliai ir objektyviai įvertinti istorinių įvykių.

Vertinant naujausių laikų istorijos įvykius visuomet atsispiriama nuo asmeninės arba savo šeimos istorinės patirties. Juk stribo ar sovietinių saugumo tarnybų darbuotojo vaikas ar anūkas partizaninį karą vertina kardinaliai priešingai nei partizano anūkas. Nors tenka apgailestauti, jog dažnai mūsų miško brolių vaikai ir anūkai linksta link neutralios ar abejingos pozicijos.

Kai šia tema kalbu su savo studentais, studijuojančiais ne tik istoriją, bet ir kitas specialybes, džiaugiuosi matydamas jų susidomėjimą bei tai, jog mitai, kurie vis dar gajūs tarp dalies vyresniosios kartos, jiems yra visiškai negirdėti. Žinoma, kartais tenka ir nustepti, jog mokykloje apie partizanus kai kurie mokytojai nepasako jokio teigiamo žodžio, pagal sovietines klisės vadindami juos banditais. Sovietinėje bei šių dienų antipartizaniškoje propagandoje susiformavo trys pagrindiniai mitai:

* Partizanai – banditai: plėšė, prievartavo ir žudė vietos gyventojus. Šis mitas yra labiausiai paplitęs, jis dažnai yra naudojamas net ir šiais laikais propagan-

doje, kurią skleidžia Rusija arba jos pakalikai. Jis atitinka sovietų kurtą pilietinio karo Lietuvoje koncepciją. Karo, kuris kilo dėl to, jog vieni buvo nusiteikę prieš darbą, žmonių lygybę ir tų, kurie norėjo socialinio teisingumo bei nusimesti „buržuazinės valdžios jungą“. Visa tai yra visiškai netiesa. 1944 m. vasarą Lietuvoje prasidėjo naujas karas, kuriame kovojo Lietuvos kariuomenė – partizanai prieš okupantus SSRS ir kolaborantus.

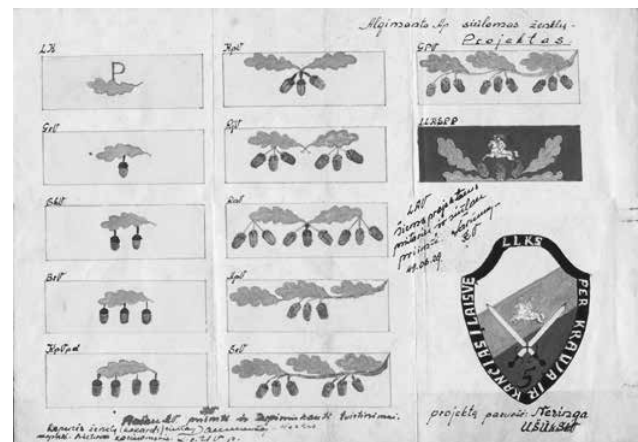
✱ Pasislėpę miškuose partizanai girtuokliavo ir gyveno „laisvą gyvenimą“. Tokiais teiginiais buvo siekiama sukompromituoti žmogiškąjį partizano įvaizdį. Tačiau pažvelkite į partizanų nuotraukas: ten jauni, žvalūs, pasitempę vyrai. Žinoma, alkoholis, pasilinksminimai nebuvo visiškai tabu. Tokių partizanų kaip A. Ramanauskas-Vanagas, kurie laikėsi absoliučios drausmės ir nevartojo svaigalų, buvo, tačiau nemažai partizanų šio reikalo nemesdavo. Ir čia nėra nieko blogo ar peiktino, šiais laikais alkoholis liejasi dar daugiau. Partizanai to nesistengė slėpti: apie didesnius ar mažesnius šventimus rašo net ir žymusis Juozas Lukša-Daumantas, kurio knygą, parašytą perėjus Geležinę uždangą, visai neseniai dar kartą perleido leidykla „Obuolys“.

✱ Partizanai – žydšaudžiai. Šis mitas atsirado siekiant galutinai sukompromituoti partizaninio karo idėją. Po Antrojo pasaulinio karo bet kokios sąsajos su holokaustu buvo laikomos didžiausiu nusikaltimu. Sovietinės struktūros stengėsi visa tai išnaudoti, gaila, tačiau ir šiais laikais Lietuvos partizanai yra šmeižiami net ir lietuviškoje žiniasklaidoje, falsifi-

kuojant istorinę informaciją. Šio mito eskalacija buvo naudojama siekiant partizanus sulyginti su blogio įsikūnijimu – naciais.

XXI amžiuje mes turime plačias galimybes iš naujo įvertinti partizaninį karą. Tai mes ir darome. Manau, kad šio amžiaus žmogui iškyla klausimas dėl partizanų veiklos teisėtumo, nes jie veikė prieš valdžią, o šiais laikais veikti prieš valdžią yra blogai. Tad paanalizuokime teisinę sritį. Partizanai savo kovoje laikėsi ne tik vietinių drausmės statutų, bet ir tarptautinių dokumentų. 1907 m. Hagos konvencijoje buvo keturi kriterijai, nustatantys vadinamojo kombatanto statusą. Kombatantas – ginkluotojo konflikto dalyvis, teisėtai laikantis ir naudojantis ginklą. Konvencijoje buvo numatyti šie kriterijai:

✱ Turėjo vadovybę – partizanai turėjo nuoseklią vadovavimo grandinę, kuri didžiąja dalimi buvo perimta iš Lietuvos kariuomenėje naudotos sistemos.

Algimanto apygardos siūlomų ženklų projektas ir rezoliucija

✱ Nešiojo skiriamuosius ženklus – net ir pagrindžio sąlygomis partizanai ne tik sugebėdavo pasiūti kariškos ar šauliškos spalvos uniformas, bet ir pasigaminti ženklus, kuriuos nešiodavo visuomet, išskyrus vykdydami itin slaptas operacijas.

✱ Atvirai nešiojo ginklą.

✱ Laikėsi karo papročių ir normų.

Taigi partizanai pagal tarptautinius teisės aktus buvo teisėtai veikiantys kovotojai, siekiantys atgauti Lietuvai laisvę. Tad jokia būdu negalima sutinki su požiūriu, jog partizanai buvo „žali kaimo berneliai“. Visuomenės požiūris yra tikrai įvairus, jis dažnai stebina ir atsiranda įvairiose socialinėse terpėse ir grupėse, kurios pateikia savitą partizaninio karo vertinimą. Visa tai aš vadinu diskursu. Jų tikrai yra nemažai.

1. **Akademiniis diskursas.** Bene daugiausiai skirtingų požiūrių savyje talpinantis požiūris. Faktiškai jis apima mokslininkų erdvę. Istorikai jau seniai atlieka partizaninio karo tyrimus ir tikrai ne visi teigiamai vertina partizaninę kovą. Pavyzdžiui, prof. Liudas Truska laikėsi nuomonės, jog partizaninis karas iš pačių pradžių buvo beviltiškas, iš anksto pralaimėjimui užprogramuotas reikalas. Pakankamai dažnai šiame diskurse dalyvauja ne tik profesionalūs istorikai, bet ir kitų sričių mokslininkai. Tai rodo aktualumą. Džiugina tai, jog pastaruoju metu partizaninį karą imama tirti naudojant naujus metodus. Vilniaus universiteto doktorantė Aistė Petrauskienė atlieka tyrimus,

DELFI ŽINIOS > DIENOS NAUJENOS > LIETUVOJE

Aistros dėl partizano „Siaubūno“: didvyris ar skerdikas? (572)

Šarūnas Černiauskas, www.DELFI.lt
2014 m. spalio 10 d. 13:53

Du signatarai tikina atvertę juodą puslapį Lietuvos pasipriešinimo kovų istorijoje.

Aloyzas Sakalas ir Jurgis Jurgelis teigia, kad prezidentas Valdas Adamkus savo pirmosios kadencijos metu šalies gynėjo statusą suteikė žmogui, kurio rankos suteptos nekaltų tautiečių krauju.

Šis žmogus – tai partizanas Antanas Kraujelis-Siaubūnas. Jam, remdamasis Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimų centro (LGGRTC) siūlymu, V. Adamkus 1998 m. gegužę suteikė kario savanorio statusą. Signatarų nuomone, Siaubūno pravarde A. Kraujelis turėjo ne be reikalo. Vis dėlto LGGRTC atkerta, kad Siaubūno biografija nėra tokia akivaizdžiai juoda.

kurių metu analizuoja ne tik amžininkų pasakojimus, archyvinius dokumentus, bet ir archeologinių kasinėjimų duomenis – tad atsiveria iki šiol nepaliestos partizaninio karo temos.

2. Meninis diskursas. Ar žinote, jog knyga apie partizaninį karą Lietuvoje 2011 m. buvo išrinkta tarp 100 geriausių Kanados knygų? Antano Šileikos romanas „Pogrindis“ susilaukė didelio susidomėjimo, nes Vakaruose ši tema yra beveik nežinoma. Lietuvos meniniame diskurse ši tema nėra itin populiari, bet neabejotinai susilauks savo dėmesio. Tuo tarpu užsieniečiams tai yra kažkas nepaprasto, tai matau savo studentų iš Turkijos, Kinijos, Kipro ir kitų šalių veiduose. Ir tai suprantama, nes jų šalių vadovėliuose 1945 m. atnešė taiką, laimę ir gerovę. Žinoma, ne visuomet ši tema tinkamai išnaudojama. Dar 2002 m. rašytojas Marius Ivaškevičius parašė romaną „Žali“, jis buvo pasitiktas pakankamai priešiška, nes jame pakankamai vulgariai, o iš kitos pusės realistiškai vaizduojama partizanų kova ir gyvenimas. Tarp mūsų šalies kūrėjų aktyviausiai šia tema kuria Vytautas V. Landsbergis, kuris yra pastatęs ne vieną dokumentinį filmą, taip pat spektaklį „Bunkeris“, kuris ir dabar rodomas Lietuvos nacionaliniame dramos teatre. Be partizanų nepaliekami ir vaikai. Jau minėtas autorius yra išleidęs knygėlę vaikams „Varlė bunkeryje“, o leidykla „Aukso žuvis“ spalvinimo knygėlę mažiesiems. Visai neseniai partizanai „atgimė“ mados pasaulyje. Žymus dizaineris Giedrius Paulauskas atkūrė Lietuvos partizanų dėvėtą uniformą.

3. Politinis diskursas. Šis požiūris nusako, kaip mūsų valstybė bei politikai vertina partizaninį karą. Lietuvos Respublikos teisinėje sistemoje egzistuoja trys pagrindiniai teisės aktai, kurie rodo, jog valstybė pripažįsta Lietuvoje vykusį partizaninį karą. Dar 1999 m. LR Seimas pripažino Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio Tarybos deklaraciją. 2009 m. partizanų vadui Jonui Žemaičiui–Vytautui buvo suteiktas Lietuvos valstybės vadovo statusas, o 2010 m. signataro statusas pripažintas aštuoniems asmenims, pasirašiusiems 1949 m. vasario 16 d. LLKS Tarybos deklaraciją. Vis tik šis partizanų įteisinimas nebuvo priimtas vieningai, dalis politikų kardinaliai prieštaravo tokiems pokyčiams, tikriausiai vis dar labiau save tapatindami su LSSR, o ne su laisva Lietuva.

4. Teisinis diskursas. Pastaruoju metu jis yra stipriai suaktyvėjęs dėl Lietuvos teismuose nagrinėjamų bylų dėl partizanų persekiojimo ir civilių gyventojų trėmimų. Bene garsiausiai nuskambėjo Antano Kraujelio–Siaubūno byla, kurios metu buvo išteisintas

KGB generolas majoras, vėliau LR vidaus reikalų ministras Marijonas Misiukonis. Jis 1965 m. dar būdamas KGB leitenantu buvo atsakingas už paskutinio kovojančio Aukštaitijos partizano sunaikinimą. Kolaboranto pusėn stojo netgi Kovo 11-osios akto signatarai Aloyzas Sakalas ir Jurgis Jurgelis, pateikdami sovietinės propagandos argumentus, kuriuos yra labai gerai išmokę. Ši situacija rodo, jog valstybėje visuminio partizaninio karo įvertinimo yra stokojama.

5. Visuomeninis diskursas. Jis platus: nuo supermamų diskusijų iki reikalavimo įvesti privalomą Laisvės kovų istorijos kursą ir egzaminą. Taip eiliniai visuomenės nariai bei visuomeninių organizacijų nariai žvelgia į istoriją apie miško brolius. Bene geriausiai šį diskursą galima tirti nagrinėjant internete skelbiamus komentarus, įvairių forumų žinutes bei žiniasklaidoje pasirodančius straipsnius.

6. POP diskursas. Istoriko, šaulio dr. Norberto Černiausko teigimu roko grupės „Skylė“ albumas „Broliai“ per trumpą laiką padarė daug daugiau įtakos populiarindami partizanų istoriją nei 20 metų vykę tradiciniai renginiai. Šiandien reikia konstatuoti faktą: tradicinės formos, kurios buvo naudotos dar XX a. pradžioje, neveikia, jaunimą tai atitolina nuo svarbios istorijos. Tad būtinas naujas požiūris, pritraukiantis plačiąją visuomenę domėtis laisvės kovų istorija. Šią misiją atlieka ne tik grupė „Skylė“, bet ir jaunimo sambūris „Trakinių partizanai“, kuriame lyderiauja šauliai. Vasarą kilo žaliųjų apyrankių miško broliams manija. Jei norime, jog neužmirštume partizaninio karo, kaip svarbios mūsų istorijos realybės, tai turime šią istoriją pateikti kuo populiariau: stalo ir kompiuteriniai žaidimai, vaidybiniai filmai, trunkūs koncertai. Partizanų istorija nėra liūdna, nepaisant jos tragiškumo, juk vyrai ir moterys kovėsi ne todėl, kad mes dabar būtume liūdni, bet atvirkščiai.

Visa tai tik pagrindiniai požiūrio taškai. Bet toks požiūris egzistuoja šių dienų Lietuvoje, tad galbūt galime kalbėti apie dvi Lietuvas? Viena, kuri mano, kad partizanai yra neatskiriama vertybinio ir medžiaginio gyvenimo dalis, kita – visa tai atmetančia ir šmeižiančia. Mums reikia suprasti, kad partizaninis karas yra unikalus reiškinys ne tik Lietuvos, bet ir Europos mastu. Pirmą, tai unikalus karo po karo pavyzdys. Būtent todėl gegužės 9-oji mums ne šventė – 1945 m. įtvirtino antrąją sovietinę okupaciją. Antra, tai įrodymas, jog lietuvių tauta yra užsispyrusi ir kovoja tada, kai realiai galimybės yra labai menkos. Štai 1940 m., kai turėjome daugiau ar mažiau aprūpintą kariuomenę, ginklus sudėjome, o 1944 m. ši klaida nebuvo pakartota. Tai pavyzdys, jog maža tauta sėkmingai gali priešintis didžiulei imperijai. Ir trečia, tai bene ilgiausiai trukęs aktyvus partizaninis pasipriešinimas – nuo 1944 m. iki 1953 m. Beveik 10 metų!

Manau, jog partizaninio karo reikšmę mūsų Lietuvai labai gerai apibūdino šaulys, vienas iš 1949 m. LLKS Tarybos deklaracijos autorių ir signatarų Juozas Šibaila–Merainis: „*Mūs visos jėgos Lietuvai – Tėvynei./ Kad atgavus Lietuvai laisvę,/ Partizanas karžygiu darytų apyskaitą/ Iš savo darbų priešais savo tautą.*“ Šią ataskaitą Mes dabar ir priimame, moraliai įsipareigodami saugoti nepriklausomą Lietuvą!

Heckler&Koch HK416: ginklas, kuriuo galima pasikliauti

Valdas Kilpys

Neseniai Lietuvos šaulių sąjungos ginklines papildė Lietuvos Respublikos Ginklų fondo dovanoti vokiečių gamintojų *Heckler&Koch* šautuvai HK 416 ir HK 417. „Trimitas“ kiek plačiau pristato šiuos ginklus vildamasis, kad Lietuvos ginklų fondo prie VRM iniciatyva stiprinti Lietuvos šaulių sąjungą pateikiant šiuos modernius ginklus turės tąsą.

HK – kokybės atitikmuo

Žinovams raudonos raidės „HK“ pasako labai daug. Išvydus jas, iškaltas ant ginklo, galima be dvejo- nių tvirtinti, kad susidūrėte su aukščiausios prabos produktu, kuris jums bus ištikimas visose situacijose. Ši Vokietijos ginklų gamybos kompanija gamina ne tik šautuvus, bet ir pistoletus, granatsvaiddžius ir dar daug kitokių karinių dalykų.

Lietuvos kariuomenės kariai taip pat ginkluoti šio gamintojo produkcija – automatiniais šautuvais G-36. Šie šautuvai pradėti gaminti gerokai anksčiau, tačiau su tam tikru „pritempimu“ galima tarti, kad G-36 buvo vienas iš tų automatinų šautuvų, kurio gerąsias savybes savyje įkūnijo Lietuvos šaulių sąjungos ginklines papildęs HK 416.

Praktiški vokiečiai

Turbūt visi yra girdėję stereotipinį požiūrį, kad JAV ginklų rinka yra be galo didelė ir imli. Vokiečių ginklininkai tai žinojo ne ką blogiau už kitus, todėl buvo nuspręsta žengti į ją ir pasiūlyti ginklą, kuris būtų identiškai valdomas kaip kad plačiai Valtstijose paplitę amerikietiškieji automatiniai šautuvai M16 ir *Colt* M4, tačiau būtų daug patikimesnis. Niekam ne paslaptis, kad amerikietiškieji „pusbroliai“ yra itin lepūs purvui, taip pat gana greitai perkaista, reikalauja nuolatinės priežiūros (tepimo, valymo). Tuo savo kailiu gali įsitikinti civilinės versijos – AR-15 – savininkai.

Ginklų konstruktorius Ernstas Mauchas pasielgė ištis saliamoniškai: palikdamas beveik identišką, amerikiečiams įprastą išorę, valdymo mechanizmus, jis pakeitė ginklo vidų ir pasiekė itin puikių rezultatų: patys amerikiečių kariai po HK 416 pasirodymo į savo ginklus žiūri įtariai. Geriausias šio teiginio patvirtinimas yra faktas, kad *US Navy SEAL TEAM 6* nariai Osama bin Ladeną neutralizavo panaudodami būtent HK 416.

Esminiai pokyčiai

Pagrindinis pokytis sietinas su tiesioginio dujų išvedimo spynos užtaisymui atsisakymu. HK 416 buvo panaudota ta pati schema, kuri pasitvirtino G-36: atsirado trumpos eigos dujų stūmoklis, kuriuo ir yra pertaisomas ginklas. Šis pakeitimas HK 416 patikimumą padidino kelis kartus. Automatinis šautuvas nebeįkaista taip greitai (ypač šaudant serijomis), jis tapo ne toks paveikus nešvarumams.

Gaminant šį ginklą itin plačiai naudoti aliuminio lydiniai, todėl nepaisant dydžio HK 416 yra pakankamai lengvas. Šoviniai dedami į plienines dėtuves, kurios tinka ir M16. Kadangi vamzdžio apsodas iš visų keturių pusių turi *Picatinny* bėgelius, tai prie ginklo itin patogiu tvirtinti įvairią taikymosi ir kitokią įrangą.

Savybės

Trumpai išvardysime kelias HK 416 savybes, kurios palyginti su kitais ginklais daro jį vienu iš lyderių dabarties automatinų šautuvų arsenale:

- a) modulinė ginklo struktūra, leidžianti šauliui pačiam komplektuoti papildomą įrangą, priklausomai nuo taktinio būtinumo;
 - b) šalto kalimo būdu pagamintas vamzdis, kuris atsparus perkaitimui ir susidėvimui (daugiau nei 20 000 šūvių be pakitimų);
 - c) maža pataikymų sklaida, leidžianti HK 416 su papildoma įranga naudoti kaip taikliojo šaulio ginklą;
 - d) ergonomika ir maža atatranka (buožėje įtaisytas atatrankos jėgą slopinantis dempferis).
- Būtina paminėti, kad HK 416 yra komplektuojamas su skirtingų ilgių vamzdžiais: kompaktinis (264 mm), karabinas (368 mm), šturmo šautuvas (419 mm) ir taikliojo šaulio (506 mm) versijos.

Ginklas nuolat tobulinamas, todėl nuo pasirodymo rinkoje (2004 m.) yra išleista nemažai įvairių modifikacijų, kurių dėl vietos stokos neapstarinėsime. Paminėtina, kad HK kompanija išleido dar vieną automatinį šautuvą HK 417, kuris yra pritaikytas šaudyti galingesniais NATO standarto šoviniais (7,62x51 mm). Šie ginklai taip pat papildė LŠS ginklines (žiūr. p. 16).

Techninės HK 416 charakteristikos:

Kalibras: 5.56x45 NATO

Vamzdžių ilgiai: 26,4 cm, 36,8 cm, 41,9 cm, 50,6 cm
Svoris: 3 kg, 3,5 kg, 3,6 kg, 3,9 kg (priklausomai nuo modelio)

Dėtuvės: 20/30 šovinių (įmanomos variacijos)

Autoriaus nuotr.

„5.56x100 šovusių į galvą arba auliniais batais pramintų minčių“

Valerijus Šerelis. Leidykla: Vaga, 2015 m.

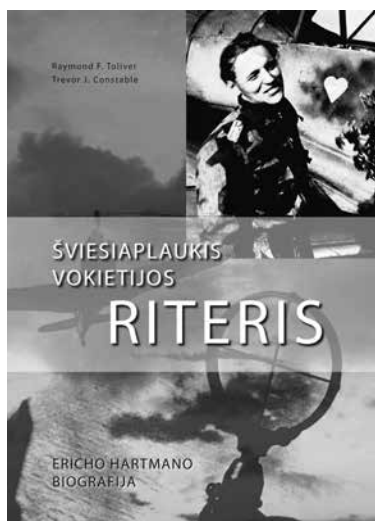
Ilgai brandinta pagaliau pasirodė nauja mūsų bendražygio, kariuomenės kūrėjo, plk. ltn. Valerijaus Šerelio kariško dydžio (telpa į kišenę) knyga. Mąstyti verčiančios išvalgos sustiprintos kariuomenės kūrėjo, štabo seržanto Ernesto Kuckailio piešiniais.

Knygelė yra sunki ir gili, todėl lengvo pasivaikščiojimo po ją skaitytojas tikėtis negali. Joje gausu ir įvairių kodų, pavyzdžiui, mintis 216: „Patriotai neturėtų būti idiotais“, arba mintis 311: „Piliečiai turi pilis ir ietis“. Atsakite, ką reiškia šių minčių numeracija ir kodėl šiems numeriams parinktos būtent tokios išvalgos...

Labai taikliai apie autorių ir jo kūrinį išsireiškia dainininkė Neda Malūnavičiūtė: „Tai karys–poetas, karys–bardas, karys–filosofas, karys–kūrėjas. Pasiklausius jo dainų ar pamąstymų supranti, kad karas – tai menas, kur kūrybiškumo stoka gali kainuoti labai daug. Kur situacijos ar tikslo nesuvokimas dažnai yra oponento plano dalis. Galbūt todėl viena mėgiamiausių šios knygutės sentencijų, kurią dažnai cituoju, yra Nr. 88: „Ne todėl, kad reikia, o reikia todėl, kad...“

Baigiant lieka tik dar kartą pasidžiaugti, kad kariuomenės kūrėjai valdo ne tik mirtiną ginklą, bet ir „mirtiną“ plunksną ir jau Vilniaus apskrities skyriaus bibliotekoje–archyve turi sukaupę daugiau kaip dešimties pavadinimų ir šešių kariuomenės kūrėjų rašytas knygas. Informaciją parengė A. Daugirdas

NAUJOS KNYGOS

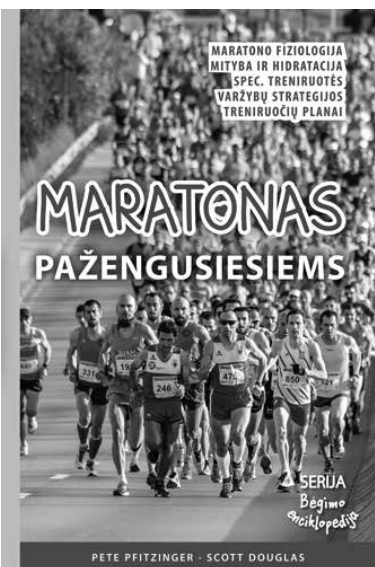

„Šviesiaplaukis Vokietijos riteris“

R. F. Toliver, T. J. Constable. Leidykla: „Briedis“, 2014 m.

Vokietijos liuftvafės (karinių oro pajėgų) aso, įžymiausio naikintuvo lakūno per visą aviacijos istoriją Ericho Hartmano biografija yra tiesiog neprilygstama tokio pobūdžio knyga. Autoriai kruopščiai aprašo ir oro mūšių su pranašesnėmis prieš pajėgomis detales, ir E. Hartmano santykius su kovos draugais, požiūrį į draugystę, išdavystę ir meilę. Ši lakūno, per Antrąją pasaulinę karą numušusio daugiausia prieš lėktuvų (352, iš jų 345 sovietų orlaivių) biografija – tai dvasiškai atsparaus, bet kartu ir kilnaus, garbingo žmogaus gyvenimo istorija. Jo asmenybę iki šiol gaubia legendinio mūsų laikų herojaus aureolė, kurią dar paryškina net pačiomis sunkiausiomis nelaisvės akimirkomis neblėstanti meilė žmonai Uršulai. Patekęs į amerikiečių nelaisvę E. Hartmanas su kai kuriais bendražygiais buvo atiduotas sovietams. Klajonės po sovietų lagerius, kova su brutalia prievarta, karceriai... Liuftvafės asas, autorių taikliai pavadintas Šviesiaplaukiu Vokietijos riteriu, niekada nepasidavė. Grįžęs iš sovietų nelaisvės Erichas Hartmanas tapo Vokietijos naujųjų karinių oro pajėgų pilotu, mokė vokiečių ir amerikiečių lakūnus kovos meno. Ir iki gyvenimo pabaigos liko tiesus, ištikimas savo idealams žmogus. Knyga gausiai iliustruota fotonuotraukomis, Antrojo pasaulinio karo metams būdingų plakatų, įvairių dokumentų kopijomis.

NAUJOS KNYGOS

„Maratonas pažengusiesiems“

Pete Pfitzinger, Scott Douglas. Leidykla: „Briedis“, 2014 m.

Tai naujausiais moksliniais sporto tyrimais grįsta knyga tobulėti pasiryžusiems bėgikams. Maratone pažengusiesiems – reikalingiausia informacija, kuri padės treniruotis racionaliau, sužinoti, kaip išvengti traumų ir prie starto linijos stoti pasirengus bėgti geriausią savo maratoną. Be bėgimo, knygoje pateikiama ir kitų veiksmingiausių treniravimosi būdų, jėgos, lankstumo ir bėgseną gerinančių pratimų, žinių apie pažangiausias mitybos bei hidratacijos strategijas ir atsigavimo technikas, tinkamą krūvių mažinimą, siekiant geriausios formos maratone.

Knygoje rasite suprantamus maratonui pasirengti skirtus 18 ir 12 sav. treniruočių planus, pateiktus pagal jūsų savaitinį bėgiojamą kilometražą (iki 88 km, 88–113 km, 113–137 km ir daugiau nei 137 km). Maratonas pažengusiesiems formuoja išsamų ir profesionalų požiūrį į maratono bėgimą.

2015 m. kovas–gegužė

Sajungos vado įsakymais II laipsnio Šaulių sąjungos pasižymėjimo ženklu „Už nuopelnus Šaulių sąjungai“ apdovanotas LŠS Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės Kauno šaulių 2-osios kuopos šaulys Antanas Sirtautas.

Sajungos vado įsakymais III laipsnio Šaulių sąjungos pasižymėjimo ženklu „Už nuopelnus Šaulių sąjungai“ apdovanoti: Lietuvos kariuomenės Krašto apsaugos savanorių pajėgų Prisiėlimo apygardos 6-osios rinktinės štabo viršininkas mjr. Linas Idzelis, LŠS Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės Kauno šaulių 2-osios kuopos skyrininkas Juozas Petrikas, LŠS Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės „Tvirtovės“ 3-iosios kuopos šaulys Gediminas Jankus.

Sajungos vado įsakymais vado daiktinės dovanos įteiktos: LŠS Karaliaus Mindaugo šaulių 10-osios rinktinės „Tauro“ šaulių kuopos šauliui Martynui Mickėnui, Krašto pasaugos savanorių pajėgų Didžiosios Kovos apygardos 8-osios rinktinės vadui plk. lt. Evaldai Stakaičiui, LŠS Plk. Prano Saladžiaus šaulių 9-osios rinktinės Anykščių 1-osios kuopos vado pavaduotojui Vytautui Jakniūnui.

Sajungos vado įsakymais Arvydas Griebniovas atleistas iš LŠS A. Smetonos šaulių 5-osios rinkti-

nės Panevėžio 6-osios kuopos vado pareigų nuo 2015-05-15.

Sajungos vado įsakymais Neringa Minkevičienė paskirta eiti LŠS A. Smetonos šaulių 5-osios rinktinės Panevėžio 6-osios kuopos vado pareigas nuo 2015-05-15, Julius Algimantas Kaluževičius paskirtas eiti LŠS Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės 1-osios kuopos vado pareigas nuo 2015-05-14, Vydas Verbilis paskirtas eiti LŠS Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės Jonavos 11-osios J. Vareikio kuopos vado pareigas nuo 2015-05-14.

Sausio 24 d. vykusiam LŠS Centro valdybos posėdyje patvirtinti nauji LŠS mokesčiai:

šaulių stojamasis mokestis – 3 Eur, jaunųjų šaulių – 1 Eur; nario mokestis šauliams – 7 Eur, nario mokestis jauniems šauliams – 1 Eur.

SAJA pokyčiai:

balandžio 30 d. neeilinio visuotinio susirinkimo metu vienerių metų kadencijai buvo išrinkta nauja korporacijos „Saja“ valdyba. Korporacijos pirmininkė: Danutė Matelytė (danutematelyte@gmail.com, tel. 8 693 04940); valdybos nariai: Jolita Mickevičiūtė (pirmininkės pavaduotoja), Sigita Bietkytė, Deividas Čepas, Rokas Jašinskas.

UŽJAUČIAME

Mirus Garbės šaulei **JULIJAI VASILIAUSKIENEI**, nuoširdžiai užjaučiame Garbės šaulį Bronių Vasiliauska, šeimą ir artimuosius.

Suvalkijos šaulių 4-osios rinktinės kuopos vadas ir šauliai

Mirus Garbės šauliui **BRONIUI ČEPULIUI**, nuoširdžiai užjaučiame šeimą ir artimuosius.

Karininko A. Juozapavičiaus šaulių 1-osios rinktinės vadas ir šauliai

Mirus Joniškio kuopos šauliui **ANTANUI ARLAUSKUI**, nuoširdžią užuojautą reiškiamo šeimos nariams ir artimiesiems.

Gen. P. Plechavičiaus šaulių 6-osios rinktinės vadas,

Joniškio kuopos vadas ir šauliai

Mirus šauliui **LINUI SAKALAUSKUI**, skaudžią netekties valandą nuoširdžiai užjaučiame žmoną Vidą, dukrą Liną, sūnus Andrių ir Vaidą.

Plk. Prano Saladžiaus šaulių 9-osios rinktinės vadė ir šauliai

Mirus Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės „Tvirtovės“ kuopos šauliui **KLEMENSUI ŽILIONIUI**, užuojautą reiškiamo šeimai bei artimiesiems.

Kuopos vadas ir šauliai

Nuoširdžiai užjaučiame Alfonso Smetonos šaulių 5-osios rinktinės vado pavaduotoją Audronę Vaitkevičienę, mirus brangiai Mamai.

Rinktinės vadas ir šauliai

Skandžią netekties valandą, mirus mylimam Broliui, užuojautą reiškiamo Šiaulių kovinių šaulių 3-osios kuopos vadui Vytautui Jankauskui.

Gen. P. Plechavičiaus šaulių 6-osios rinktinės vadas,

Joniškio kuopos vadas ir šauliai

Skandžią netekties ir liūdesio valandą nuoširdžiai užjaučiame Vilkaviškio P. Karužos šaulių 6-osios kuopos šaulį Juozą Petriką dėl mylimos sesers mirties.

Suvalkijos šaulių 4-osios rinktinės Vilkaviškio

P. Karužos šaulių 6-osios kuopos vadovybė ir šauliai

Skandžią netekties ir liūdesio valandą nuoširdžiai užjaučiame Plk. Prano Saladžiaus šaulių 9-osios rinktinės Anykščių Dariaus ir Girėno šaulių 1-os kuopos šaulį Rimantą Žasina dėl mylimos Mamytės mirties.

Kuopos šauliai

Mirus mylimai Mamytei, nuoširdžiai užjaučiame Plk. Prano Saladžiaus šaulių 9-osios rinktinės Anykščių Dariaus ir Girėno šaulių 1-osios kuopos šaulį Antaną Tumą.

Kuopos šauliai

Sveikiname TRIMITO KONKURSO

„Šauliškiausia skanduotė“ laureates – šaulės
Brigitą Vinikaitytę ir Taurą Baliukonytę
bei dovanojame du bilietus į pasirinktą
kino filmą

Šauliškumas – mūsų ginklas –
Už vienybę ir mūsų drąsą,
Už bendravimą ir narsą.
Šauliškumas – mūsų ginklas,
Junkis, broli, kol dar gyvas.
Nesvarbu, jaunas ar senas
Šaulio vardą visad menam.
Broliai, sesės, – mes šauliai,
Mylim Lietuvą stipriai.

Čia šalis, kurioj gyvenam,
Dvasią protėvių rusenam.
Gerbiame, giname ir tausojam,
Visad už savus kovojam.
Todėl, broli, jei bėda,
Nebijok, šauliai šalia.
Mes šauliai – tautos kariai
Siekiam tikslo atkakliai!

Jaunajam šauliui **Vilmantui Stankui**, pasidalijusiam jaunųjų šaulių trečiosios ugdymo pakopos kurso, vykusio Alytuje, skanduote, kurią sukūrė visas būrys, dovanojame knygą „XX amžiaus Lietuvos ir pasaulio istorija“. Prizas skiriamas už aktyvų šauliškumą.

*Skelbiame naują konkursą –
šauliškiausia patarlė
Juk žinote tokią?
Jei ne, galvokite, kurkite ir siųskite
adresu redakcija@sauliusajunga.lt*

iki birželio 23 dienos

Apie mus rašo ir rodo:

www.udiena.lt: „Asta Tidikienė: „Požiūris į karių tarnybą turi būti formuojamas mokyklos suole“.

www.utena.lt: „Uteniškiai paminėjo Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo 25-metį“.

www.udiena.lt: „Į gražią pilietinę akciją įtraukė ir rajono savivaldybės administracijos darbuotojus“

Nepriklausomybės atkūrimo šventėje – dėmesys jaunimui ir Atgimimo laikų aktyvistams

Savaitraštis „Druskininkų naujienos“: „Nepriklausomybės atkūrimo šventėje dėmesys jaunimui ir atgimimo laikų aktyvistams“ rašo apie Karininko A. Juozapavičiaus šaulių 1-osios rinktinės dalyvavimą šventiniuose renginiuose.

www.druskininkai.lt: „Startavo-XIII tarptautinis jaunojo šaulio Giedriaus Matulionio atminimo rankinio turnyras“.

http://newsinfo.inquirer.net/679686/nato-allies-come-to-grips-with-russias-deceptive-hybrid-warfare#ixzz3UjEeuvnu: „NATO allies come to grips with Russia's deceptive 'hybrid warfare'“ minima LŠS kaip reali pagalba kariuomenei hibridiniame kare.

www.15min.lt: „Britų televizijos žurnalisto išpūdziai iš Lietuvos: „Šalis ruošiasi sekinančiam karui“ taip pat rašoma apie Šaulių sąjungą bei regėtas šaulių pratybas.

www.delfi.lt: „Šaulių sąjungos vadas: surinkti 3 tūkst. reikalingų karių būtų sunku“

www.delfi.lt: „Lietuvos ginklų fondas pirmadienį Lietuvos šaulių sąjungai (LŠS) perdavė šaunamųjų ginklų ir šarvinių liemenių.“

LRT laidoje „Teisė žinoti“: „Kodėl profesionaliai Lietuvos kariuomenei reikia šauktinių pagalbos ir ką reikia daryti, kad ateityje kariuomenė būtų tinkamai komplektuojama ir veiktų efektyviai?“ dalyvavo LŠS vadas ats. plk. Liudas Gumbinas

www.utena.lt: „Paskutiniojo Aukštaitijos partizano Antano Kraujelio 50-ųjų žūties metinių minėjimo renginiai“ rašoma apie Plk. P. Saladžiaus šaulių 9-osios rinktinės jaunųjų šaulių dalyvavimą pagarbos žygyje į partizano Antano Kraujelio žūties vietą Pašikių kaime.

LRT laidoje „Laba diena, Lietuva“ kalbintas Karininko A. Juozapavičiaus šaulių 1-osios rinktinės G. Matulionio kuopos vadas R. Šerpatauskas, ku-

ris teikia dosnią pagalbą Lietuvoje besigydančioms Ukrainos kariams.

„Radviliškio naujienos“: „Vaikų globos namuose „Nykštukas“ viešėjo šauliai; „Šauliai susitiko su Radviliškio technologijų verslo mokymo centro studentais“.

www.jp.lt: „Jaunieji šauliai – ištikimi Lietuvos piliečiai“ rašoma apie jaunųjų šaulių mokymus, vykusius pavasario atostogų metu.

www.alkas.lt: „Šalčininkų šauliai mokosi ginti tėvynę Lietuvą“

www.dainavosgidas.lt: „Pavasario atostogos Lazdijų Motiejaus Gustaičio gimnazijos ir Šventežerio mokyklos jauniejiems šauliams pačios geriausios!“

Молодёжная пресс-служба Днепропетровской облгосадминистрации (Dnepropetrovsko srities administracijos jaunimo spaudos tarnybos): informacijoje „Dnepropetrovsko srities delegacija Lietuvoje aplankė ukrainiečius kariškius“ minima, kad ukrainiečius karius globoja šaulys Ramūnas Šerpatauskas.

www.manodruskininkai.lt: „Šauliai tobulino įgūdžius“ rašoma apie šaulių būrelių vadovų ir jaunųjų šaulių kursus pavasario atostogų metu“.

Dienraštis „Respublika“: „Merginos kareiviškos košės nebijo“ rašoma apie Plk. P. Saladžiaus šaulių 9-osios rinktinės šaulės Karolinos Vilčinskaitės pasiryžimą tapti šauktine: „„Manau, kad kariuomenėje yra lygybė ir didelio skirtumo tarp moterų ir vyrų nėra. Tai man ir patinka. Vertinu principą - vienas už visus, visi už vieną.“

Savaitraštis „Sostinė“: „Bėgiko iššūkis – mankštinti šaulius“.

www.alfa.lt: „Šauktiniu tapęs 19-metis: šie mėnesiai bus labai svarbūs“ rašoma apie Plk. P. Saladžiaus šaulių 9-osios rinktinės šaulio Emilio Astiko, studijuojančio politinius mokslus, nuostatą tapti kariu.

www.lrytas.lt: „Kario duoną pasirinkusį vaikina kamuoja vidinė kova“ rašoma apie tą patį šaulį studentą Emilį Astiką, sprendžiantį dilemą, ką rinktis – kario ar politiko duoną.

Broliu šauliu Ramūnu Šerpatausku galime didžiulius: jo rūpestis Ukrainos kariai sklinda plačiai:

https://www.facebook.com/1.php?u=https%3A%2F%2Fwww.youtube.com%2Fwatch%3Fv%3DSr7bmUNIsW4&h=8AQH3hXoe

Sveikiname

Šaulius **PETRĄ GERVYLIŲ** 90-ojo jubiliejaus ir **VIDMANTĄ GENĮ** 55-erių metų proga. Linkime šauliškos tvirtybės ir ištvermės veikiant Tėvynės labui bei džiugėsio regint gražių darbų rezultatus.

LDK Kęstučio šaulių 7-osios rinktinės šauliai

Šaulius **ANTANĄ KUZMĄ** 85-ojo, **VLADĄ ŠIMOKAITIENĘ** 75-ojo ir **VYTAUTĄ KARLĄ** 65-ojo gimtadienio proga. Linkime geros sveikatos, ištvermės ir energijos šauliškoje veikloje ir asmeniniame gyvenime.

Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės Kėdainių P. Lukšio kuopos vadė ir šauliai

Šaulį **ANTANĄ VYTAUTĄ ZDANČIŲ** 75-ojo gimtadienio proga. Linkime stiprios sveikatos ir energijos visose veiklose.

Karininko Antano Juozapavičiaus šaulių 1-osios rinktinės Adolfo Ramanausko-Vanago 4 kuopos šauliai

Šaulį **JUOŽĄ TRUMPIŲ** 70-ojo jubiliejaus proga. Linkime stiprios sveikatos, ištvermės, ryžto šauliškame kelyje bei dvasios stiprybės tarnaujant Tėvynei.

Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės Raseinių 7-osios kuopos vadas ir šauliai

Kuopos šaulę **NIJOLĘ ROMAŠKIENĘ** 60-ojo gimtadienio proga. Linkime sveikatos ir energijos atliekant prasmingus bei gražius darbus.

Karaliaus Mindaugo šaulių 10-osios rinktinės Trakų 6-osios kuopos šauliai

Kuopos vado pavaduotoją **VYTAUTĄ JAKNIŪNĄ** 60-ojo ir šaulį **TOMĄ KAVALIĄUSKĄ** 30-ojo jubiliejaus proga, linkime stiprios sveikatos ir neišsenkančios energijos tarnaujant Tėvynei.

Plk. P. Saladžiaus šaulių 9-osios rinktinės Anykščių S. Dariaus ir S. Girėno kuopos šauliai

Šaulį **ALEKSANDRĄ TEIŠERSKĮ** 60-ojo jubiliejaus proga. Linkime puikios sveikatos, stiprybės šauliškoje veikloje.

Gen. P. Plechavičiaus šaulių 6-osios rinktinės vadas, Radviliškio kuopos vadas ir šauliai

Šaulę **ZINĄ PEČIULIENĘ** 50-ojo jubiliejaus proga. Linkime stiprios sveikatos, ilgų bei prasmingų gyvenimo metų, neišsenkamos energijos pasirinktame šauliškame kelyje, ištvermės bei dvasios stiprybės tarnaujant Lietuvos šaulių sąjungai ir Tėvynei.

Suvalkijos šaulių 4-osios rinktinės Vilkaviškio P. Karužos šaulių 6-osios kuopos vadas ir šauliai

Šaulį **RAIMONDĄ LEIKŲ** 50-ojo jubiliejaus proga. Linkime šauliško entuziazmo, geros sveikatos ir neblėstančios energijos.

Gen. P. Plechavičiaus šaulių 6-osios rinktinės vadas, Baisogalos kuopos vadas ir šauliai

Šaulį **DARIŲ KARTAVIČIŲ** 20-ojo gimtadienio proga. Linkime stiprios sveikatos, ilgų bei prasmingų gyvenimo metų, neišsenkamos energijos pasirinktame šauliškame kelyje, ištvermės bei dvasios stiprybės tarnaujant Tėvynei.

Suvalkijos šaulių 4-osios rinktinės Vilkaviškio P. Karužos šaulių 6-osios kuopos vadas ir šauliai

Jaunųjų šaulių vadę **ERIĄ GUDAITĘ** ir Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos kariūną **MANTĄ ALOJAN**, sukūrusius šeimą. Darnos, meilės, santarvės! Šiandien ir visados.

Gen. P. Plechavičiaus šaulių 6-osios rinktinės vadas ir šauliai

Šaulę **INDRĘ MELIŪNAITĘ** ir jos išrinktąjį **TAURĄ BERKEVIČIŲ**, sulaukusius pirmagimio. Linkime kantrybės ir ištvermės auginant dorą Lietuvos pilietį.

Plk. P. Saladžiaus šaulių 9-osios rinktinės vadė ir šauliai

Kaina 1,59 €

LIETUVOS KARIUOMENĖ

PRISIJUNK!

**PASIRINK SAU PRIIMTINĄ
TARNYBOS BŪDĄ!**

- ☐ NUOLATINĖ PRIVALOMOJI PRADINĖ
KARO TARNYBA
- ☐ PROFESINĖ KARO TARNYBA
- ☐ KARIO SAVANORIO TARNYBA
- ☐ JAUNESNIŲJŲ KARININKŲ
VADŲ MOKYMAI

KARYS.LT

8 800 12 340